

SAUSIO 13-OJI - LIETUVOS LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA!

SPECIALIOJI TYRIMO KOMISIJA REMIASI KT IŠVADOMIS

Vilnius, sausio 7 d. (ELTA). Lietuvos Prezidentui Rolandui Paksui adresuojamų kaltinimų pagrįstumą tirianti Seimo specialioji komisija nekvestionuoja Konstitucinio Teismo nustatytų faktinių aplinkybių, tiriant Lietuvos pilietybės suteikimo Jurijui Borisovui aplinkybes.

“Mums šių aplinkybių pakanka ir mes jas priimame, kad galėtume nustatyti kaltinimų pagrįstumą ar nepagrįstumą ir jų rimtumą”, - sakė specialiosios komisijos vicepirmininkas parlamentaras Julius Sabatauskas, komentuodamas įvykusį komisijos posėdį. Jame buvo svarstomas apkaltos iniciatorių kaltinimas šalies vadovui dėl galimų viešų ir privačių interesų konflikto, išimties tvarka suteikiant pilietybę J. Borisovui.

Pasak J. Sabatausko, bendru sutarimu Seimo specialioji komisija nusprendė, kad šis klausimas yra baigtas ir prie jo planuojama sugrįžti tik formuojant galutinę išvadą. “Ar kaltinimas yra pagrįstas, mes kol kas išvados neformuluojame. Tačiau mums pakanka nustatytų faktinių aplinkybių kaltinimų pagrįstumui ar nepagrįstumui nustatyti”, - teigė J. Sabatauskas.

Pasak jo, komisija nepritarė Prezidento advokatų siūlymui papildyti liudytojų sąrašą, nes daugelis jų jau buvo išklausyti Konstituciniame Teisme. “Komisijos nuomone, advokatai turėjo galimybę visas aplinkybes išsiaiškinti teisme”, - pažymėjo komisijos vicepirmininkas.

Pasak jo, komisija nutarė kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją, prašydama įvertinti Prezidento kanceliarijos veiksmus, Seimo specialiajai komisijai pasidomėjus Prezidento advokatų įgaliojimais ir sudarytomis sutartimis.

“Norėtume išsiaiškinti, kodėl negauname konkrečių atsakymų į savo pagrįstus klausimus dėl advokatų įgaliojimų, dėl sutarčių. Šitie klausimai lieka atviri, tačiau mes neginčijame, kad tie advokatai iš tikrųjų atstovauja R. Paksui”, - sakė J. Sabatauskas.

Tuo tarpu Prezidentą ginantis advokatų kontoros “Baublys ir partneriai” vadovas Gediminas Baublys sakė manęs, kad buvęs advokatų įgaliojimų problemos eskalavimas pagaliau pasibaigė. “Tas klausimas buvo išspręstas, mūsų įgaliojimai pripažinti pakankamais”, - sakė jis.

G. Baublys apgailestavo, kad komisija, svarsčiusi klausimą dėl viešų ir privačių interesų konflikto buvimo ar nebuvimo, nusprendė daugiau netirti įrodymų, o apsiriboti esamais ir laikyti juos pakankamais. “Mūsų manymu, tai nėra teisėtas komisijos sprendimas. Laikytis vien Konstitucinio Teismo nustatytomis aplinkybėmis būtų nepakankama, nes ten buvo tiriamas dekreto konstitucingumas ir nebuvo tiriamas Prezidento veiksmų kaltumo ar nekaltumo klausimas. Prezidentas ir gynyba neturėjo nei teisės, nei galimybių gintis nuo šio pateikto kaltinimo”, - sakė G. Baublys.

Kaip primena ELTA, pernai gruodžio 30 d. Konstitucinis Teismas nustatė, kad savo dekretu išimties tvarka suteikdamas Lietuvos pilietybę dosniausiam rinkimų kampanijos rėmėjui Jurijui Borisovui, Prezidentas Rolandas Paksas pažeidė Konstituciją ir įstatymą. Konstitucinis Teismas nustatė, kad pernai balandžio 11 dieną pasirašytas Prezidento R. Pakso dekretas Nr. 40 pažeidė Konstitucijoje įtvirtintą teisinės valstybės principą ir prieštarauja trims Konstitucijos nuostatomis bei Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymui.

Šv. Andriejaus bažnyčioje Philadelphijoje lietuviai meldėsi už Sausio 13 žuvusiuosius, kai 1991 metų naktį rusų tankai traiskė Lietuvos laisvės gynėjų kūnus. Kun. P. Burkauskas pamokslo metu kalbėjo apie tikrąją tautos laisvę.

KONSTITUCINIS TEISMAS NAGRINĖS IR PREZIDENTO V. ADAMKAUS DEKRETĄ

Vilnius, sausio 7 d. (ELTA). Konstitucinis Teismas priėmė nagrinėti penkis naujus prašymus, tarp kurių - ir prašymas (jį pasirašė 30 parlamentarų) išnagrinėti kadenciją baigusio Prezidento Valdo Adamkaus dekretą dėl bendrovės “Avia Baltika” vadovo Jurijaus Borisovo apdovanojimo Dariaus ir Girėno medaliu. Prašymai gauti praėjusių metų pabaigoje, pranešė KT atstovė spaudai Ramunė Sakalauskaitė.

Įvairioms frakcijoms atstovaujantys Seimo nariai nori išsiaiškinti, ar 2001 m. birželio 14 d. Prezidento V. Adamkaus pasirašyto dekreto “Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės dienos proga” 1 straipsnis ta apimtimi, kuria Dariaus ir Girėno medaliu apdovanojamas UAB “Avia Baltika” prezidentas, Lietuvos aviatorių rėmėjas Jurijus Borisovas, neprieštarauja Konstitucijai ir tuo metu galiojusiam LR ordinų, medalių ir kitų pasižymėjo ženklų įstatymo 128 straipsniui. Seimo nariai abejoja, ar J. Borisovas galėjo būti apdovanotas minėtu medaliu, nes jis, jų teigimu, buvo teisėsaugos pareigūnų akiratyje, o apdovanoti galima tik lojalius Lietuvos Respublikai asmenis.

Kitame kreipimesi Seimo narių grupė prašo ištirti, ar Seimo 2003 gruodžio 2 d. nutarimas “Dėl Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl galimų grėsmių Lietuvos nacionaliniam

saugumui išvados” ta apimtimi, kuria nustatyta, kad “išlapinta informacija per Prezidentą ir jo patarėjus pasiekdavo tuos asmenis, kurie jos žinoti neturėjo teisės, tarp jų ir tuos, kurių atžvilgiu atliekamas operatyvinis tyrimas”, kad “Prezidentas ir kai kurie jo patarėjai darė neleistiną įtaką įmonių privatizavimui ir privataus verslo subjektams”, kad “Prezidentui toleruojant, jo patarėjai viršijo savo kompetenciją, kišosi į kitų valstybės institucijų veiklą, piktnaudžiavo savo statusu, taip įnešdami sumaištį į valstybės valdymą”, neprieštarauja Konstitucijai ir LR Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymui.

Seimo nariams kilo abejonių, ar nebuvo pažeistos Konstitucijos 5 str. 1 ir 2 dalys (valdžių padalijimo principas), 31 str. 1 d. (nekaltumo prezumpcija), 67 str. 1 d. (Seimas svarsto ir priima Konstitucijos pataisas), 109 str. 1 dalis (teisingumą vykdo teismai), 114 str. 1 d. (kišimasis į teisėjų ir teismo darbą užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę), teisinės valstybės principas ir LR Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 3 bei 8 straipsniai.

Dar viename prašyme Seimo narių grupė prašo ištirti, ar Pilietybės įstatymo 18 str. neprieštarauja Konstitucijos 29 bei 12 straipsniams. Pareiškėjo teigimu, ginčijamo įstatymo nuostatos skelbia, kad kiekvienas lietuvis, įgijęs kitos valstybės pilietybę, kartu gali turėti

ir LR pilietybę, tačiau tai, kad jos netaikomos lenkų, rusų, žydų ir kitų tautybių LR piliečiams, prieštarauja Konstitucijai, įtvirtinančiai lygybės principą.

Vyriausiasis administracinis teismas prašo ištirti, ar Fizinų asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 2 str. 1 dalies 1 punktą (1998 m. rugsėjo 29 d. įstatymo red.) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad “pajamų mokestis neišskaitomas: pensininkams (...) iš kitų užsienio valstybių mokamų pensijų, kurios apmokestintos tose valstybėse”, neprieštarauja LR Konstitucijos 29 str. 1 daliai, skelbiančiai, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms visi asmenys lygūs. Beje, įstatymas, kurio nuostata ginčijama, šiuo metu nebegalioja - vietoj anksčiau buvusio fizinių asmenų pajamų mokesčio įvestas gyventojų pajamų mokestis.

Panevėžio miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Administracinių teisės pažeidimų kodekso 163 2 str. numatytos baudos (už akcizais apmokestinamų prekių laikymą, gabenimą, naudojimą ar realizavimą pažeidžiant nustatytą tvarką) nėra per didelės ir ar jos neprieštarauja LR Konstitucijos 29 str. 1 daliai (įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms visi asmenys yra lygūs), 31 str. 5 daliai (niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą) bei teisinės valstybės principui.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

▪ **DAUG LIETUVIŲ IŠPRAŠYTI IŠ UŽSIENIO ŠALIŲ**
Pernai į Lietuvos pasienio kontrolės punktus iš įvairių pasaulio valstybių grąžinta daugiau kaip 5 tūkstančiai Lietuvos piliečių - daugiausiai per visą Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiklos laiką. Lietuvos pasieniečių duomenimis, 2003 m. įvairių šalių migracijos ir pasienio tarnybos išsiuntė arba neįsileido 5210 lietuvių. Tai 10 procentų daugiau nei 2002 m., kai ne savo noru į Lietuvą buvo priversti sugrįžti 4725 asmenys.

VSAT fiksuoja, kad įvairių šalių pasienio tarnybų grąžintų ar neįsileistų lietuvių skaičius kasmet didėja: 2001 m. iš užsienio šalių išsiųsti 4083 lietuviai, 2000 m. - 3636. Pernai lietuvius grąžino ar neįsileido 33 pasaulio valstybės.

2003 m. padaugėjo iš Didžiosios Britanijos, Švedijos, Danijos, Norvegijos, Ispanijos ir Prancūzijos grąžintų asmenų skaičius. Mažiau lietuvių išsiuntė ar neįsileido Vokietijos pasieniečiai.

Net 4563 lietuviai grąžinti per oro uostų, dažniausiai Vilniaus, pasienio kontrolės punktus.

Pasieniečių skaičiavimais, sumažėjo Lietuvos piliečių, iš užsienio šalių grąžintų už ten padarytus nusikaltimus ar pažeidimus, skaičius. Pernai dėl minėtos priežasties išsiųsti 329 lietuviai, užpernai per tą patį laikotarpį - 418.

2020 Lietuvos piliečių grąžinti dėl nelegalaus buvimo užsienio valstybėje, 1160 - už tai, kad nelegaliai dirbo, 1001 lietuviui nebuvo leista įvažiuoti į užsienio valstybes, 206 grąžintieji neturėjo pakankamai lėšų pragyventi.

195 lietuviai buvo sulaikyti ir išsiųsti už tai, kad neteisėtai mėgino vykti per užsienio šalių valstybių sienas, 75 bandė pasinaudoti svetimais arba suklastotais kelionės dokumentais.

Šalys, iš kurių daugiausiai išsiunčiama ar neįsileidžiama lietuvių, yra tos pačios, kaip ir ankstesniais metais - Didžioji Britanija, Vokietija ir Švedija. Britų imigracijos tarnybų pareigūnai, VSAT duomenimis, pernai išsiuntė 2051 lietuvi, 2002 m. - 1839.

Pernai sumažėjo iš Vokietijos grąžintų lietuvių skaičius: vokiečių pareigūnai išsiuntė 659 Lietuvos piliečius, užpernai - 827. Šiek tiek padidėjo iš Švedijos grąžintųjų skaičius: pernai į Lietuvą išsiųsti 388, užpernai - 360 lietuvių. Norvegija 2003 m. grąžino 322 lietuvius, užpernai - 274.

Danija pernai taip pat išsiuntė daugiau Lietuvos piliečių nei užpernai. 2003 m. iš šios šalies išsiųsti ar į ją neįleisti 138 Lietuvos piliečiai, užpernai - 130.

Beveik du kartus padaugėjo grąžintųjų iš Ispanijos - pernai šios šalies pareigūnai išsiuntė 192, užpernai - 102 lietuvius. Padaugėjo grąžintųjų ir iš Prancūzijos: pernai šios šalies pasienio tarnybos išsiuntė 89 lietuvius, 2002 m. - 59.

Lietuvos kaimynės Latvija, Baltarusija, Lenkija ir Rusija 2003 m. grąžino atitinkamai 134, 86, 71 ir 24 Lietuvos piliečius.

Ši statistika neatspindi skaičių tų lietuvių, kurie iš užsienio šalių, išskyrus kaimynines Lenkiją, Rusiją, Baltarusiją ir Latviją, buvo išsiųsti ar neįleisti ir grįžo į Lietuvą sausumos keliais.

▪ **PREZIDENTŪRAI PASITIKI MAŽIAUSIAI**

Prezidento tarnyba išlieka tarp institucijų, kuriomis Lietuvos gyventojai pasitiki mažiausiai, rodo apklausa. Bendros Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos "Baltijos tyrimai" gruodžio 11-18 dienomis atlikta apklausa rodo, kad Prezidentūra pasitiki 18 proc., nepasitiki - net 73 proc. apklaustųjų.

Tiek pat pasitikinčiųjų ir nepasitikinčiųjų buvo ir lapkritį, kai tuo tarpu spalį Prezidento tarnyba nepasitikėjo 34 proc. Gruodį mažiau nei Prezidentūra Lietuvos gyventojai pasitikėjo mutine.

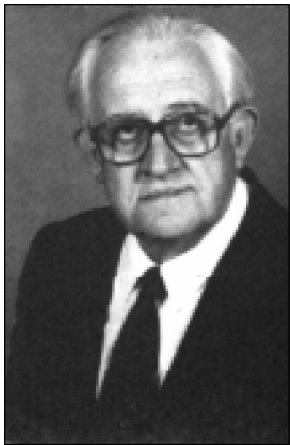
Labiausiai Lietuvos gyventojai pasitiki Lietuvos banku ir žiniasklaida. Šiomis institucijomis pasitiki 66 proc. atsakiusiųjų. Trečioje vietoje yra Bažnyčia - 63 proc., ketvirtoje - krašto apsauga (58 proc.), penktoje - "Sodra" (55 proc.). Mažiausiai šalies gyventojai pasitiki Seimu (24 proc.), Prezidento tarnyba (18 proc.) ir mutine (17 proc.).

▪ **A. AKSTINAVIČIUS IŠRINKTAS LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ SAJUNGOS PIRMININKU**

Lietuvos socialdemokratų sąjungos (LSDS) suvažiavime pirmininku balsų dauguma išrinktas laikinai ejęs partijos "Socialdemokratija 2000" pirmininko pareigas, buvęs parlamentaras Arvydas Akstinavičius. Lietuvos socialdemokratų sąjunga įsteigta persitvarkius prieš ketverius metus įkurtai partijai "Socialdemokratija 2000" ir prisijungus kai kuriems pasitraukusiems iš A. Brazausko vadovaujamos Socialdemokratų partijos nariams. Į LSDS pirmininko pareigas taip pat buvo iškelta Dainiaus Paukštės kandidatūra, tačiau jis savo kandidatūrą atsiėmė.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

Afganistano didžioji taryba, susidedanti iš 502 narių, praleido Kalėdas bandydama išspręsti sunkius, tautą skaldančius klausimus. Prezidentas Hamid Karzai aiškiai pritaria tiems suvažiavimo, vadinamo Loya Jirga, nariams, kurie siekia valstybės konstitucijoje aiškių centrinės valdžios ženklų, kurie garantuotų vyriausybės pastovumą ir taiką. Kartu su prezidentu eina kiti paštūnų tautos atstovai, balsavę už stiprią prezidentūrą. Karzai yra paštūnas. Jam pritaria specialus Jungtinių Tautų pasiuntinys Lakhadar Brahimi, JAV ambasadorius Zalmay Khalilzad ir labai energingas suvažiavimo veikėjas, tadžikų delegatas Mahdi iš Kabul miesto, kuris reikalavo, kad Konstitucija būtų ratifikuota keliomis kalbomis, ne tik paštūnų kalba, bet ir tadžikų bei uzbekų kalbomis. Mahdi kalbėjo, kad jo grupė kalba ne už vieną gentį ar provinciją ar vieną etninę grupę. Jis kalba už visą Afganistaną ir jo patriotus. Dar vienas Jirga delegatas pritarė paštūnų grupuotei. Jis - vienas iš prezidento Karzai brolių Kayum Kharzai. Jis priminė delegatams, kad prieš porą metų didelė dalis afganų išėjo į kovą, kurią laimėjo su Taliban fanatikais.

Suvažiavimas užsitęsė tris savaites. Ginčus sukėlė klausimas, kiek Afganistano seime bus vietų moterims. Viena tadžikų tautos delegatė iš Herat miesto kaltino šalies prezidentą Karzai, kad jis skuba su įstatymų pravedimu, norėdamas užbaigti visus nutarimus iki birželio mėnesio, kada numatomi naujo prezidento rinkimai. Atstovė Mahsa Toyje pasakė, kad Konstitucija rašoma ne vienai genčiai, bet visai valstybei. Kai kurie tadžikų delegatai reikalauja, kad valstybės himnas būtų giedamas ne tik paštūnų kalba, bet ir darių kalba. Turkmenai ir uzbekai reikalauja, kad jų regionuose mokyklose būtų naudojama tik jų kalba.

Vienas iš svarbiausių laimėjimų buvo pripažinti, kad moterys turi pilnas pilietines

AFGANISTANAS - ISLAMIŠKA RESPUBLIKA

teises. Nutarta atiduoti moterims 25 procentus žemųjų parlamento rūmų vietų. Valstybės Konstitucijoje buvo priimti 140 straipsnių iš svarstytų 160. Pats valstybės pavadinimas sugalvotas iš naujo. Valstybė bus žinoma kaip "Afganistano Islamiškoji Respublika". Užbaigus šio suvažiavimo svarstymus, žodį tarė Jungtinių Tautų specialus pasiuntinys Lakhadar Brahimi, klausdamas 502 suvažiavusių, ar jie laiko Konstituciją be jokių klaidų. Žino, kad valstybės konstitucija nėra be klaidų. Ji bus kritikuojama ir Afganistane ir už jo sienų, tačiau visi galite būti išdidūs, kad sukūrėte naują vilties šaltinį.

JAV ambasadorius Afganistane Zalmay Khalilzad pasakė konferencijoje, kad kuriant naują šalies Konstituciją nebuvo nei laimėtojų, nei netekusių kokių nors galių. Sukurti šalies dokumentai yra vieni šviesiausių visame musulmonų pasaulyje, pareiškė ambasadorius. Daugelis aktyvių suvažiavimo dalyvių pabrėžė, kad dabar atėjo laikas Afganistano žmonėms nusiginkluoti ir pradėti

statyti ant sudarytų pamatų. Jam pritarė ilgametis uzbekų ir turkmenų genčių vadas generolas Abdul Rashid Dostum. Jis tebelaiko Shiberghan mieste dar kelis šimtus per vietinį karą su Taliban jėgomis paimtų belaisvių. Gen. Dostum pažadėjo priimti į savo teritoriją visus paštūnų kilmės pabėgėlius, Taliban jėgų nuskriaustus žmones. Daugelis naujųjų Afganistano politikų nutarė, kad dabar, priėmus naująją valstybės konstituciją, Afghanistanui reikėtų nusiginkluoti ir susitariti ginklų atsisakyti, įsteigus naują valstybės kariuomenę. Kalbėdamas apie naują padėtį, delegatas iš Kandahar miesto Abdukul Latif Amiri pasakė, kad Konstitucija yra nebloga. Ji daug ką galės pakeisti, jei sugebėsime atsisakyti ginklų, kurie dengia visą šalį.

Arabų televizijos stotis Al-Jazeera paskelbė Osama bin Laden atsisaukimą. Jis ragina pasaulio musulmonus skelbti "šventąjį karą", - "jihad", Islamo priešai bando pasisavinti arabų šalių valdomus naftos šaltinius, sakoma tame bin Laden pareiškime.

Afganistano prezidentas Hamid Karzai patenkintas, kad po trijų savaitžių pasitarimų buvo visų grupių priimta krašto Konstitucija.

AF-P nuotr.

Keliais sakiniais

• **JAV žemės ūkio** departamentas įsteigė tarptautinę specialistų grupę, kuri sektų galvijų kempinligės plitimą ir naujus užkrėtumus bei ligos plitimą iš sergančių bandų į kitų šalių skerdyklas.

• **Irane** žemės drebėjimas palietė Bam miestą, 621 mylią į pietryčius nuo Teheran miesto. Žuvo apie 28,000 žmonių. Daug tautų atsiuntė Iranui paramą. Viena 90 metų moteris

visą savaitę išgyveno po griuvėsiais, kol pavyko ją išgelbėti.

• **Libijos** diktatorius Muammar Gadhafi pripažino, kad jo vyriausybė gamino masinio žudymo ginklus ir nutarė šią gamybą sustabdyti, pranešdamas gruodžio 19 apie tai JAV ir Britanijai. Reporteriai mano, jog Gadhafi, matydamas, kas atsitiko su Irako valdovu Hussein, nutarė apsisaugoti nuo (Nukelta į 6 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

LEMTINGŲJŲ METŲ PRADŽIA

Jau trylika metų, kai Lietuva vėl nepriklausoma valstybė. Atmintis neleidžia pamiršti 1991-ųjų Sausio 13-ąją, kai mus, užsienio lietuvius, apskriejo žinia, kad Lietuva pakilo į nelygią kovą už savo tėvus ir vaikus, už savo žemę.

Ar gali išblėsti tos naktys iš atminties, kai minia bėgo prie Lietuvos širdies - Parlamento rūmų, prie Televizijos bokšto ir budėjo, rinkosi prie Kauno radijo. Tankai traiskė kūnus, liejosi kraujas, bet lietuviai nesitraukė - dar tvirčiau susiėmė rankomis. Tie įvykiai ilgiems metams išliks gyvi tiems, kurie negalėdami pasiekti Vilniaus, gaudė Liucijos Baškauskaitės kiekvieną žodį iš Kauno ir didžiavosi Egle Bučelyte, laikiusia rankoje mikrofoną iki paskutinės sekundės. Jie visi buvo su tais, ten, kurie smaigstė sovietinius pasus ir karinius bilietus ant barikadų metalinių virbų, kurie prie laužų dainavo “Lietuva brangi” ir giedėjo “Marija, Marija”. O karinių mašinų riaumojimą nugalėjo skandavimas: “Lie-tu-va! Būk laisva!” Lietuvių dauguma buvo su tais, kurie liko užsibarikadavę, liko ginti Lietuvą. Minia gėrėjosi Aukščiausiosios Tarybos pirmininko Vytauto Landsbergio pasiryžimu likti Parlamente iki paskutinio atodūsio.

Lietuvos istorijoje lietuviai pirmą kartą be ginklo stojo į žūtbutinę kovą dėl savo laisvės. Nemeluota tiesa, geležinė ištvermė, sielų taurumas ir daina buvo galingesnė už tankus, už priešų troškimą vėl pavergti mus. Užsienio žurnalistai stebėjosi, kad žmonės turi tiek drąsos - tankas važiuoja prieš juos, o jie nesitraukia, net su daina ir giesme. Daugelis tą naktį iš sausio 12-osios į 13-ąją pamatė tai, ko nebuvo matę visą savo gyvenimą, nedrebėjo lietuviai prieš žudikus... ir nugalėjo. Tai amžiams liks tautos atmintyje. Lietuva neteko dukros Loretos ir dvylikos savo sūnų. Nusviro trispalvės, perrištos juodu kaspinu. Tragedija suvienijo lietuvius.

Bet šiandien? Gen. prokurorui nepatinka, kai Pakso rėmėjai vadinami “jedinstvininkais”, tačiau, kai mitinguoja Lietuvos valstybingumo priešai, tie patys, kurie 1991 sausį vadovavo “Jedinstvo” mitingams, šaukdami “Seimą lauk”, kartu su Seimo nariais J. Veselka, V. Šustausku, aršia NATO priešininke prof. A. Pavilioniene, jos vyru Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirm. R. Pavilioniu, buvusio seimo nariu, ištikimu komunistu M. Stakvilevičiumi ir kitais - prokurorai tyli. Dabartiniai Pakso gynėjai mitingavimui nekeičia vietų - tie patys Sporto ir Profsąjungų rūmai, Tauro kalnas. Ir šūkliai kaip buvusių jedinstvininkų. Ir reikalavimai įvesti prezidentinį valdymą ir išvartyti Seimą, kaip anuomet Aukščiausiąją Tarybą. Gruodžio 20 mitinge jau dalyvavo ir buvusio “Jedinstvo” vadas V. Ivanovas. Sudarytai prez. R. Pakso apkaltos komisijai vadovauja Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų pirmininko padėjėjas Pranciškus Žalkauskas, buvęs ilgametis kompartijos narys.

Gi Rusijos spaudoje (*Komsomolskaja Pravda* ir *Nezavisimaja Gazeta*) daug dėmesio skiria Lietuvai ir pasisako už “visos liaudies” išrinktą R. Paką.

S. Tūbėnas

LABAI SVARBUS PRANEŠIMAS

Mieli DIRVOS skaitytojai,

Visi žinome ir suprantame, kad labai keičiasi išeivijos veidas ir siekiai. Senoji, ištikimoji skaitytojų karta dėl senatvės ir su ja surištų priežasčių pasitraukia, o čia gimusi jaunoji karta ir naujieji imigrantai, be mažų išimčių, mūsų spauda nesidomi ir nemato reikalo ją remti. Todėl pasitraukę skaitytojai nėra pakeičiami naujais ir dėl daugybės priežasčių, neatrodo, kad tas **artimoje ateityje įvyks**.

DIRVOS leidėjai, žinodami savo finansinę atsakomybę, išsamiai patikrinę duomenis ir apsvaistę galimybes, atsižvelgdami į vis kylančias leidimo išlaidas ir netvirtą, vis silpnėjančią šio savaitraščio padėtį, pasirinko sekančią išeitį, kad išvengus kelio į galimą DIRVOS užsidarymą.

Pradedant 2004 m. sausio 13-tos DIRVOS laida, įsigalioja naujos DIRVOS prenumeratos kainos. Maloniai prašome atkreipti dėmesį į naujų kainų sąrašą kairėje šio pranešimo pusėje.

Nuo 1915 metų DIRVA be pertraukos leidžiama Cleveland, Ohio, nors šio miesto ribose adresą keisti teko daug kartų. Metams bėgant ji buvo sunaikinta ugnies ir apiplėšta, bet kiekvieną kartą vis atsigaudavo. Iš viso jai vadovavo devyni redaktoriai, o dabar ji yra redakcinės komisijos priežiūroje. Savo žydėjimo laikais DIRVA išeidavo trejetą kartų savaitėje.

“Vilties” draugijos valdyba liks visuomet dėkinga dabartiniams prenumeratoriams, kurie atnaujindami prenumeratą, nuolat prideda dar ir labai reikalingą auką. Mes taip pat dėkojame lietuvių organizacijoms bei įstaigoms už paramą, kartu nepamiršdami ir jau mirusių prenumeratorių ir geradarių kurie, gyvi būdami, matė tokios paramos būtinumą ir savo paskutine valia ir testamentu šią paramą dar padidino.

Tik bendromis pastangomis DIRVA sugebėjo išsilaikyti 88-nis metus. Viliamės, kad su Jūsų nuolatine parama, DIRVA švęs 90-tą gimtadienį ir dar ilgai nenustos gyvavusi.

Pabrėžiame ir užtikriname, kad DIRVA buvo, yra ir liks vienintelis išeivijoje tautinės minties puoselėjimui ir skleidimui pavestas laikraštis.

**“VILTIES” D-jos valdyba,
DIRVOS leidėjai**

LAISVĖS KOVŲ ATMINTIS - ATEITIES KARTOMS

Šiuo vardu pavadinta, Lietuvoje vykdoma šauni visuomeninė programa, kurios tikslas - diegti jaunimui žinias apie partizanų laisvės kovas, ugdyti pilietiškumą, patriotinius jausmus. Projekto sumanytoja ir pagrindinė vykdytoja - žymaus Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago duktė Auksė Skokauskienė. Štai kas vyko pernai rugsėjo 19-20 d.d.:

Arti 50 moksleivių susirinko išvykai - studijų dienoms Kauno įgulos Karininkų ramovėje. Registracijos metu apžiūrėjo Ramovėje vykusią parodą, skirtą Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos 10-sioms metinėms. Buvo trumpas atidarymas, su išvykai skirtos temos, Didžiosios Kovos apygardos apibūdinimu. Autobusu iškeliauta į Širvintų rajone esantį Gelvonų miestelį, kur partizanų atminimui stovi didingai atrodantis paminklas. Dalyvaujant Gelvonų vidurinės mokyklos ir miestelio parėigūnams, praveisti pašnekesiai: Didžiosios Kovos apygardos raida, partizanų kovos Gelvonų apylinkėje, Gelvonų mokyklos apibūdinimas ir vietinių moksleivių meninė programa. Po pietų - išvyka į memorialinį parką, apygardos žuvusiųjų pagerbimas Vidiškiuose. Po to - kavos pertrauka prie Šventosios upės ir diskusijos apie praeities pamokas dabarčiai, jaunimo pažiūras apie Lietuvos ateitį. Pasiektas Nemenčinėje veikiantis Lietuvos kariuomenės kovinio rengimo centras, įsikurta ten esančiame bendrabutyje, vakarienė. Po vakarienės - Kariuomenės vadas gen. J. Kronkaitis kalba apie Lietuvos kariuomenę, centro viršininkas plk. R. Kalinausko pašnekesys ir ekskursija po cent-

ro įrengimus. Šeštadienį po pusryčių, laisvės kovų dalyvio A. Pilčio lydimi, dalyviai lanko Kaišiadorių apylinkėje esančias Didžiosios Kovos apygardos vietoves bei paminklus. Vidurdienyje pietūs gamtoje, Kruonio girininkijos aikštelėje. Po pietų keliauninkai jau prie partizanų bunkerio Rumšiškių muziejuje. Rumšiškėse, prie Laptevų jūros tremtinių jurtos praveistas studijų dienų uždarymas. Po to - kelionė į Kauną, kur prie Karininkų ramovės visi atsisveikino.

Ar nepavydite dalyviams tokios išvykos?

Išvykos organizatorė rašo, kad šį jos projektą remia **Lietuvių fondas**, puiku! Į renginius kviečiami ne tik vyresnių klasių mokiniai, bet ir istorijos mokytojai. Visiems būna puiki galimybė pabuvoti autentiškose vietovėse, arčiau prisiliesti prie partizaninio epo. Be abejo, šalia tiesioginės temos, dar ryškus ir visuomeninis, kultūrinis bruožas: čia matyti, kad dalyviai bendravo ir su kitų vietovių moksleiviais, pamatė Lietuvos kariuomenės mokymo centrą, išgirdo specialiai jiems kalbantį Kariuomenės vadą, partizaninių kovų dalyvį, Rumšiškėse esančias įdomybes, sutiko eilę vietinių asmenybių. A. Skokauskienė yra pasiryžusi panašiai aplankyti visas devynias Lietuvoje veikusią partizanų apygardas.

Reikia paminėti, kad panašią programą vykdo ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (LGGRTC), vadovaujamas Dalios Kuodytės. LGGRTC yra valstybės lėšomis veikianti institucija, kuri, tarp kitų darbų, vasaros metu jaunimui ruošia pažinties stovyklas 1945-

1953 m. partizanų apygardų pagrindu. LGGRTC leidžiamame “Genocidas ir rezistencija” 2003 Nr. 1 (13) leidinyje aprašytos dvi tokios 2002 m. stovyklos.

LGGRTC stovyklų programa primena Amerikos lietuvių skautybės žydėjimo metu, 1968-1988, Čikagoje šauniai veikusius “Miško brolius”, kurie skautybės metodą mūsų vyresnio amžiaus jaunimui labai talentingai diegė partizanų istorijos bruožais. Čikagos skautų Rako stovyklavietėje buvo įrengtas net partizanų bunkeris, o 1983 m. Kanadoje vykusios jubiliejinės stovyklos metu Miško broliai sudomino net kanadiečių spaudą.

Turistinę partizaninių vietovių lankymo mintį paskutinio dešimtmečio bėgyje esu kedenęs ir *Dirvoje*. Kai buvo organizuojami Jaunimo kongresai, kai Amerikos lietuvių vadovaujamos kelionių agentūros siūlė ekskursijas į sukomercintą Palangą ar Trakus bei kitas žinomas vietoves, tuomet skatinau organizuoti ir partizaninių vietovių bei paminklų lankymą. Į tą straipsnį paviršutiniškai man atsiliepė viena agentūra, bet tuo viskas ir pasibaigė.

A. Skokauskienės vykdoma programa yra labai teigiamas asmeninės, iš visuomenės išplaukiančios iniciatyvos (-o tai svarbu!) pavyzdys. Ir šiuo metu Amerikoje viešinėiai A. Skokauskienei, ir LGGRTC-ui šiuose darbuose malonu linkėti sėkmės. Telioka tikėtis, kad Lietuvių fondas šią programą remis ir ateityje, jai padės su jaunimui pritaikyta dokumentine medžiaga.

Antanas Dundžila

“Vilnius-Chicago Sister Cities” komiteto posėdžio dalyviai. Iš k.: Vaidas Janavičius ir Audronė Kraštinaitienė, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Užsienio ryšių skyriaus pareigūnai, Stanley Balzekas, Jr., Balzeko muziejaus prezidentas bei Garbės konsulas Floridoje, Rasa Rudzkytė, Lietuvos konsulato Floridoje užsienio ryšių direktorė ir Romualdas Tarvydas, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Užsienio ryšių skyriaus vadovas. Balzeko muziejaus inf.

Lietuvių tautininkų sąjungos kreipimasis

SUTELKIME VALIĄ IR SUREMKIME PEČIUS LIETUVOS ATEIČIAI

Lietuva, būdama naujų ateities iššūkių akivaizdoje, skausmingai pergyvena valstybės krizę, kurioje ryškėja daug pavojingų tendencijų:

1. **Dabartinė Lietuvos** valdžia nesugeba atstovauti lietuvių tautos lūkesčių. Lietuvos Respublikos Seimas bei Vyriausybė skuba išparduoti pasakutinius strateginius Lietuvos objektus, o Respublikos Prezidentas pateko tamsių Rusijos jėgų bei šalies kriminalinės aplinkos įtakon.

2. **Iš lietuvių rankų** vienas po kito slysta gyvybiniai ūkio sektoriai: nebeturime savo bankų, komunikacijų, baigiamas išparceliuoti laivynas, atsisakome savo energetikos. Lietuvių kalba stumiama iš mokslo. Lietuviui kaip ir prieš 100 metų dažnai lieka tik juodas menkai apmokamas darbas savo Tėvynėje ar pastumdėlio nelegalo dalia Vakarų šalyse.

3. **Tautos šviesuolių** daugiau kaip prieš dešimtmetį išsakytas rūpestis “kad tauta neišsivaikščiotu” tapo skaudžia šių dienų realybe: per ketvirtį milijono mūsų piliečių uždare paskui save Tėvynės namų duris. Kita vertus, Lietuva tampa nakvynės namais vis gausėjantys atbėgėlių bangai iš Rytų, kuri netolimoje ateityje grasina neatpažįstamai pakeisti Lietuvos veidą.

4. **Valdžios trimitininkų** liaupsinamas šuolis ekonomikoje ryškus tik didėjančiu atotrūkiu tarp negausaus pratur-

tėjusiųjų “elito” ir vis labiau į nevirtį grimztančios tautos daugumos. Tapome sparčiai išmirštanti ir išsižudanti tauta, nevirties valandą demonstruojanti kriminalinį veidą šalyje ir pasaulyje.

5. **Pamiršus** Nepriklausomybės pradžioje deklaruotą tautinės mokyklos idėją, tautos savimonės bei moralės gaivinimą ir ugdymą, šiandien mūsų mokykla geba ruošti tik apolitišką, pilietinės pareigos nebesuvokiantį, vien malonumų kultą išpažįstantį jaunuolį, neretai pasiruošusį tarnauti bet kam, kuris tuos malonumus suteiks. Vis labiau po kojomis paminama dora, moralė.

6. **Lietuvos kaimas**, šimtmečiais saugojęs tautos dvasią, protą ir valią, per šį dešimtmetį dar kartą liko apgautas, apiplėštas ir pamirštas. Jo palydovais tapo skurdas ir nevirtis. Šimtmečius mūsų tėvų ir protėvių vaikščioti takai ir dirbti laukai daug kur jau užaugo brūzgynais.

7. **Vienadienės naudos** vaikymasis išraižė Lietuvos regionus skurdo randais. Šalia liūto dalį investicijoms gautančių Vilniaus ir Klaipėdos miestų, didžioji Lietuvos dalis lieka pilka ir vargana. Dėl to nublanko visada klestėjusi Suvalkija, išblėso lietuvišku žavesiu garsėjęs Kaunas, apleista provincija tapo Tauragės, Utenos, Telšių apskritys.

8. **Moralės skurdas** vis labiau įsigali ir politikoje. Vietoje politikų idealistų, pasiry-

žusių dirbti ir aukotis Tėvynei, įsigali politikai perbėgėliai, garsėjantys savanaudiškumu, ambicingumu, polinkiu skaldyti tautą, pasidavimu globalistams ir nusikaltėliams. Dėl to kuriasi ir žlunga vien trumpalaikius grupinius interesus ginančios partijos, bujoja populizmas, nuvertėja idėjos. Visa tai kelia visuomenėje nusi-vylimą tiek politika apskritai, tiek ir savąja valstybe, už kurią būtų kilnu aukotis.

9. **Daugeliui partijų** būdingų klaidų neišvengė ir tautinės ideologijos srovė: susiskaidė į kelias partijas, o jų lyderiai nesurado bendros strategijos, nesuvokė būtinybės vienyti šiuo tautos ateičiai labai reikšmingu momentu, todėl neteko įtakos Seime bei visuomenėje. Dėl buvusios LTS vadovybės klaidų ir nepamatuotų ambicijų nuo politikos nutolo ar buvo nutolinta nemaža aktyvių narių. LTS veikla ir įtaka visuomeni per pastaruosius ketverius metus ženkliai susilpnėjo.

Lietuvių tautininkų sąjunga ir kitos tautinės partijos neturėjo galimybės dalyvauti valstybės politikos formavime, o prieinamais būdais veikė kaip konstruktyvi opozicija, siekianti kiek galint sumažinti besikeičiančios politinės daugumos daromų klaidų pasekmes. Todėl šiandien turime moralinę teisę kelti ankstesnių valdžių negeroves ir siūlyti būdus kaip išbristi iš klaidų liūno. Daugelis pirmąjį nepriklausomybės dešimtmetį LTS skelbtų pasiūlymų buvo nešališki, tautai ir valstybei naudin-

gi, tik deja, per vėlai priimti ar antitautinių kairės ir dešinės jėgų ignoruoti.

2003 m. gruodžio 6 d. Vilniuje įvykęs neeilinis LTS suvažiavimas įvertino pastarųjų metų LTS vadovybės neveiklumo ir destruktinių procesų Sąjungos viduje priežastis. Naujasis LTS pirmininkas ir valdyba pasiryžusi LTS sugrąžinti į aktyvių, o po 2004 metų Seimo rinkimų - į Seimo partijų tarpą ir dalyvauti konsoliduojant tautos politines jėgas bei išreiškiant šioms idėjoms pritariantį lietuvių tautos dalies lūkesčius naujų išbandymų laikotarpiu.

Lietuvių tautininkų sąjunga, pabrėždama modernaus tautiškumo ir demokratijos nuostatų svarbą šių dienų politiniame gyvenime, pripažįsta, kad viena reikšmingiausių visuomenės bendruomenių - TAUTA - šių dienų globaliame pasaulyje, taip pat ir Europoje, patiria naujus iššūkius, į kuriuos būtina atsakyti šių dienų priemonėmis. To nepadarius, daugelis šimtmečiais kauptų žmonijos vertybių taptų bereikšmėmis, o daugelio kartų pastangos jas išlaikyti - bepras-mėmis. Manome, kad neunifikuota, vien vartojimo kulką išpažįstanti betautė individų masė, bet savitumą išsaugojusios tautinės bendruomenės inėš deramą indėlį ir į ateities “TAUTŲ EUPOPA”, prie kurios kūrimo kuo reikšmingiau turi prisidėti ir Lietuva bei jos politikai.

Lietuvių tautininkų sąjunga, gerbdama 2003 m. gegužės 10 - 11 d. referendumu išreiktą Tautos valią Lietuvai stoti į Europos Sąjungą, šį žingsnį laiko kaip geopolitinių aplinkybių padiktuotą neišvengiamybę, todėl įpareigojančią Lietuvos Respublikos Vyriausybę ieškoti šalių-sajungininkų ES viduje, kurios be kompromisų gintų negausių Europos tautų teises ir šalių-narių lygybės principą.

Atsižvelgdama į šią misiją ir susiformavusią krizinę situaciją Lietuvoje, Lietuvių tautininkų sąjungos naujoji vadovybė siūlo nedelsiant įgyvendinti šias priemones:

•Lietuvos valdžiai ir žinia-skaidai nutraukti veiksmus, skaldančius tautą į “prezidentinį” ir “priešprezidentinį” blokus. Konflikto dalyviams būtina siekti ne įveikti oponentą, bet atsisakyti išbujojusių savo ambicijų. Manome, kad Tauta pripažins ir teigiamai įvertins tuos politikus, kurie pirmieji

susivoks tai padaryti. Dabartinės skaldymosi ir priešpriešos ugdymo tautoje praktika ne tik sumenkins Lietuvos vardą pasaulyje, bet daugeliui metų prates Lietuvoje - bent žmonių dvasioje - pokomunistinio chaoso būseną.

•Įvertinti valstybinio turto, ypač strateginių objektų, privatizavimo ekonomines, socialines bei moralines pasekmes tautai, išryškinti Lietuvai žalingų privatizavimo sanderių užsakovus, vykdytojus, atskleisti suinteresuotų grupių ir atskirų valstybės veikėjų bei valdininkų turtinius ir politinius interesus, o nusižengusius - nubauti. Išsiaiškinti priežastis, kodėl laisvas lietuvių kapitalas investuojamas svetur, bet ne savo krašte ir sudaryti palankią aplinką nacionalinio kapitalo investicijoms šalyje.

•Turtinę diferenciaciją ir gyventojų pasyvumą skatinančią dabartinę ekonominę ir socialinę politiką pakeisti asmens aktyvumą, ypač jaunų žmonių verslumą ugdančią politiką. Būtina ekonomiškai skatinti patvarių šeimų kūrimąsi, gimstamumo gausinimą, sudaryti sąlygas plėtotis savininkų-gamintojų sluoksniui, remti kooperaciją.

•Skubiai parengti nesavarankiškų Lietuvos gyventojų, ypač kaimo sodybinių ūkių naudotojų, pensininkų, invalidų, bedarbių, asmenų gyvenančių visuomenės atskirtyje ir pan., socialinės ir moralinės reabilitacijos programą bei numatyti lėšas jai įgyvendinti, nes žadamos Europos Sąjungos lėšos šiam tikslui gali būti pavėluotos ir nepakankamos.

•Nedelsiant sustabdyti Lietuvos mokslo griovimą, nutraukiant vergišką keliaklupščiaimą prieš globalistų užmačias, kurių tikslas Lietuvoje: sunaikinti humanitarinius ir socialinius mokslus, užkirsti kelią lietuvių kalbos ir etnokultūros plėtotei. Tai kelia rimtą pavojų nacionalinės savimonės išlikimui, didina Lietuvos protų emigraciją, tautą palieka be dvasinių idealų ir vadovų.

Lietuvių tautininkų sąjunga sieks dešiniųjų ir centro politinių jėgų bendradarbiavimo sudarant koalicijas rinkimų metu, ypač dės pastangas konsoliduoti tautinės linkmės partijų veiklą. Tačiau pasisakome prieš marginalinių grupių veiksmus, diskredituojančius tautinę ideologiją, taip pat kai kurių politiniais skandalais pagarsėjusių partijų pastangas

(Nukelta į 5 p.)

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

*Džiaugsmingų šv. Kalėdų
ir laimingų Naujųjų metų!*

Merry Christmas and Happy New Year

Rolandas Paksas
Lietuvos Respublikos Prezidentas

**JAV LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖS
ATSTOVĖ LINKI
PREZIDENTUI STIPRYBĖS**

Vilnius, sausio 5 d. (ELTA). Lietuvos Prezidentas Rolandas Paksas priėmė JAV lietuvių bendruomenės Niujorko apygardos pirmininkę ir *Lietuvių radijo* Niujorke direktorę Giedrę Kumpikaitę.

Anot Prezidento spaudos tarnybos pranešimo, pokalbio metu buvo aptartos JAV lietuvių bendruomenės problemos, bendradarbiavimo plėtojimas tarp išeivių ir Lietuvos. Kalbėta apie valstybės veiksmus stabdant emigraciją iš Lietuvos.

Susitikime G. Kumpikaitė sakė, kad JAV gyvenantys lie-

tuviai atidžiai stebi besitęsiantį skandalą ir linki Prezidentui stiprybės bei ištvermės įveikiant susidariusias problemas.

• **Migracijos** departamentas artimiausiu metu priims sprendimą dėl Lietuvos pilietybės netekusio J. Borisovo, kurį VSD siūlo paskelbti nepageidaujamu asmeniu. Jis pateikė prašymą išduoti jam leidimą nuolat gyventi Lietuvoje. Departamentas pranešė, kad gavęs šį prašymą ir iš teisėsaugos institucijų surinkęs papildomą informaciją bei vadovaudamasis teisės aktų nustatytais procedūromis, priims sprendimą iš esmės dėl leidimo J.Borisovui nuolat gyventi Lietuvoje.

**LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS KREIPIMASIS
(Atkelta iš 4 p.)**

savų interesų labai inkorporuoti kitas politines jėgas ar kurti kitoms partijoms alternatyvius darinius savo partijos viduje.

Kartu kviečiame visus nutolusius ar dėl buvusios LTS vadovybės klaidų nutolintus nuo aktyvios veiklos LTS narius bei rėmėjus grįžti į aktyvią veiklą, kuri prisidėtų prie iškeltų idėjų įgyvendinimo.

Naujaisiais metais Lietuvių tautininkų sąjunga linki visiems lietuvių tautos ir nepriklausomos Lietuvos Respublikos ateitimi neabejingiems tėvynainiams vienybės, susiklausymo ir sėkmingų darbo rezultatų LIETUVOS ATEITIES VARDAN.

Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas **Klemas Inta**

Lietuvių tautininkų sąjungos vicepirmininkai

Vytautas Padlipskas, Vladislovas Guoga, Saulius Čepas

Lietuvių tautininkų sąjungos atsakingasis sekretorius

Algimantas Birbilas

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)
XXXV

DISKUSIJŲ METAS

Kad SSKP Lietuvos partinė organizacija galėtų tikrai tapti viena iš nepriklausomos Lietuvos partijų, reikėjo jai atlikti, kaip sakytą, ne kosmetinę, o chirurginę operaciją. 1989 m. kovo pradžioje Vilniaus universitete įvyko pasitarimas tuo klausimu. Jame dalyvavo A.Beinoravičius, B.Genzelis, G.Kazimierėnas, R.Ozolas, A.Liekis. Buvo pritarta pastarojo pasiūlymui, jog reikia siekti, kad LKP taptų ne tik savarankiška, bet ir turėtų, be marksizmo-leninizmo dogmų, savus programinius dokumentus. Galutinai parengti juos ėmėsi A.Liekis, A.Beinoravičius ir G.Kazimierėnas. Prie Mokslų akademijos jau ir formaliai įsikūrė **Iniciatyvinė grupė savarankiškos LKP programiniams dokumentams rengti** (koordinatorius - A.Liekis), prie kurios, be MA institutų darbuotojų, prisidėjo ir partijos Vilniaus m. Lenino rajono komiteto darbuotojai - sąjūdininkai R.Busila, A.Domanskis, J.Gagilienė, A.Gaidamauskienė, V.Griničikas,

Z.Staškevičiūtė, doc.A.Apynis (A.Apynis ir J.Gagilienė ėmėsi rengti būsimos savarankiškos LKP įstatus), rašytojas V.Sventickas, L.Žutautienė ir kiti. Savotišką juridinį pagrindą rengti programinius dokumentus suteikė balandžio mėn. pradžioje LKP Vilniaus m. Lenino rajono komiteto vardu išsiuntinėta partinėms organizacijoms **anketa dėl LKP statuso**. Apie 70% atsakiusių rajono organizacijų pritarė, kad reikia keisti LKP statusą, kad ji turėtų

savo programą ir statutą. Gegužės 24 d. partijos Lenino rajono komiteto plenumas pritarė pasiūlymui, kad reikia rengti LKP programinius dokumentus (nors faktiškai jie šių eilučių autoriaus ir kolegų jau buvo seniai parengti). Savarankiškos LKP programos projekte buvo rašoma: "Savarankiškos LKP svarbiausias tikslas - atkurti Nepriklausomą, demokratinę, teisinę Lietuvos valstybę, kurioje didžiausios vertybės būtų žmo-

gus, humanizmas, laisvė, demokratija, socialinis teisingumas [...]” Tuo metu tai buvo drąsūs užmojai, nes, kaip sakytą, tokio tikslo dar viešai nekėlė ir Sąjūdis (tik LLL). Pirmajame bendrame Iniciatyvinės grupės susirinkime (jis įvyko 1989 m. balandžio 18 d. LSSR MA patalpose dalyvaujant beveik visiems MA institutų atstovams buvo pritarta siūlymui: jeigu LKP CK nesutiktų sušaukti neeilinį Lietuvos partinės organizacijos narių suvažiavimą, kuriame būtų LKP reorganizuota į savarankišką partiją, suvažiavimą imtis organizuoti pačiai Iniciatyvinei grupei, prieš tai sušaukus respublikos mokslo tyrimo įstaigų, aukštųjų mokyklų, kūrybinių sąjungų atstovų konferenciją.

Gegužės 30 d. tokia konferencija MA įvyko. Su siūlomais LKP reorganizavimo principais, naujos socialdemokratinio tipo savarankiškos LKP programa supažindino A.Liekis. Susirinkusieji iš esmės visiems jiems pritarė. "Savarankiška LKP - tai Nepriklausomos Lietuvos politinė partija su Programa ir Statutu ir veikianti Lietuvos Respublikos Konstitucijos numatytuose rėmuose", - taip buvo formuluota jos samprata. "Savarankiška LKP atsisako nuo vienos kurios nors visuomeninės klasės, sluoksnio

ar grupės prioriteto, - bendražmogiškieji, tautos interesai jai aukščiau klasinių; atsisako nuo proletariato diktatūros, darbininkų klasės ir komunistų partijos vadovaujančiojo vaidmens; pripažįsta visų nuosavybės formų lygiateisiškumą, atmeta mokslo, meno, kultūros ideologizaciją, atsisako pripažinti revoliucinio vystymosi prioritetą prieš evoliucinį. [...] LKP siekti avangardinio vaidmens gali tik savo intelektualine jėga, tik tokį vaidmenį jai pripažįstant kitoms partijoms ir visuomenei. LKP eina kartu su lietuvių tauta ir Lietuvos žmonėmis; lietuvių tautos, Lietuvos žmonių siekiai ir tikslai - LKP tikslai ir siekiai [...]” Susirinkimas pritarė siūlymui, kad 1989 m. rudenį būtų organizuotas LKP **suvažiavimas savarankiškai LKP įkurti**.

Po konferencijos sujudo ir LKP CK. Birželio 24 d. jo XVIII plenumo buvo pritarta siūlymui paskelbti respublikinę partijos diskusiją dėl LKP statuso - CK norėjo pasirodyti esąs "iniciatorius". Kita vertus, radikalams tai buvo naudinga, nes iki tol partinė valstybinė spauda dar nesutikdavo spausdinti rimtesnių straipsnių apie būtinumą pertvarkyti LKP arba apie jos organizacinius bei kitus veiklos trūkumus.

(Bus daugiau)

Pagaliau "Didysis tautų vadas" Leninas iškeliauja iš Vilniaus. 1991.08.23

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

panašaus likimo. Be to jis žinąs, jog Izraelis turi nemažas atominų ginklų atsargas, kurias gali panaudoti prieš Libiją.

• **Irake** gruodžio 27 d. teroristai nužudė 19 žmonių, jų tarpe 5 bulgarus, du Tailando karėivius ir 12 irakiečių. Puolimas įvyko šventame šijitų sektoriuje Karbala mieste.

• **Izraelio** vyriausybė įsakė likviduoti keturis žydų naujakurių miestus okupuotose palestiniečių teritorijose. Palesti-

nos valdžia tvirtina, kad Izraelis bando pasigarsinti ir pataikauja Amerikai.

• **Pietinėje Kinijoje** kasykloje sprogsios dujos pareikalavo 230 darbininkų mirčių.

• **Europos Sąjungos** pirmininkavimą perėmė Airija, jos ministras pirmininkas Bertie Ahern.

• **ES veikėjai** paštu gavo sprogstančius laiškus. Laiškai atėjo Europos Komisijos pirmininkui Romano Prodi ir Europos centrinio banko pirminkui Jean-Claude Trichet.

Teroristų laiškai nieko nesužeidė.

• **Pietų Korėjoje** trys buvusio prezidento talkininkai buvo apkaltinti nelegalių lėšų rinkimu 2002 m. balsavimuose. Nelegaliai išrinktas Ron Moohyun neteko garbės, jo valdymas buvo skandalingas.

• **Pakistano** prez. Pervez Musharaf buvo bandytas nužudyti jau ketvirtąsyk nuo 2002 m. ir antrąsyk per paskutines dvi savaites. Prezidentas susitarė su parlamentu, pažadėjo pasitraukti iš kariuomenės vado pareigų.

GRAŽI ŠVENTĖ ČIKAGOS
“SEKLYČIOJE”
Premija - A. Šmulskštienei

Čikagos Marquette Parko rajone “Seklyčios” patalpose gruodžio 13 d. vakare buvo prarvestas metinis JAV LB Socialinių reikalų tarybos metinis renginys. Vasarą mirus jos ilgametei vadovei Birutei Jasaitienei šios tarybos veikla nesustojo, bet buvo tęsiama toliau.

Naujasis vadovas Juozas Polikaitis buvo pristatytas minimo pobūvio metu. Jis prabilo beveik šimto susirinkusiųjų būriui. Kaip atrodė, pasiryžęs eiti tuo pačiu darbingu keliu, kuriuo žygiavo ir prieš jį darbavosi a.a. Birutė.

Su gana didele parama Socialinių reikalų tarybai prisistatė ir Lietuvos fondo atstovas Povilas Kilius, kuris įteikė čekį (22 tūkst. dolerių) įvairiems šios įstaigos darbams vykdyti.

Taip pat čia buvo įteikta ir prel. dr. Juozo Prunskio jau senokai įsteigta metinė premija “už krikščionišką ir labdaringą darbą”.

Komisija - dr. Petras Kisielius, Marija Remienė ir Antanas Valavičius - šių metų laureate išrinko visuomenininkę, spaudos darbuotoją, o taip pat nuoširdžią Socialinių reikalų tarybos talkininkę Aldoną Šmulskštienę.

Ją plačiai apibudino dr. P. Kisielius, o premiją (400 dol.) įteikė M. Remienė. A. Šmulskštienė visą sumą paskyrė Soc. reikalų tarybai ir tai buvo visų susirinkusiųjų maloniai sutikta.

Programai vadovavo Elena Sirutienė, o sveikinimo kalbas pasakė Lietuvos garbės konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza, Lietuvos fondo Valdybos pirm. Povilas Kilius.

Čia reikia pažymėti, kad JAV LB Socialinių reikalų taryba veikia namuose, kurie yra labiau žinomi “Seklyčios” pavadinimu, nes ten veikia restoranas. Tame name yra žurnalo *Pensininkas* redakcija bei administracija, biblioteka, renginių salė, “Margučio II” studija, “Lietuvos Vaikų Vilties” ir “Lietuvos Našlaičių Globos” komitetų raštinės. Esančiuose kambariuose apgyvendinami ir iš Lietuvos gydymui atvežtieji vaikai su jų tėvais ar globėjais.

Edvardas Šulaitis

Jonas Beleckas, Laima Užkurnienė, Paulė Beleckaitė koncertavo Indianapolio latvių namuose. Prie instrumento Adrija Vitkutė-Beleckienė. Leo Wallery nuotr.

Algirdas Vokietaitis
SLAPTA MISIJA Į ŠVEDIJĄ
I

Ištrauka iš šį rudenį Lietuvoje išleistos *Algirdo Vokietaičio knygos “Raštai”*. Apie knygą Dirvoje jau rašė Antanas Dundzila. Šiame epizode A. Vokietaitis pasakoja apie lemtingą pagrindžio posėdį, kuriame jam teko slapta misija į neutralią Švediją. Knygos ištraukos bus tęsiamos per kelis Dirvos numerius.

Apsiniaukusį 1943-ųjų metų kovo mėnesio vakarą, gavęs savo ryšininko pranešimą, skubėjau aptemdyto Kauno gatvėmis į slapta Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos (LLKS) vadovybės posėdį Klemenso Bruniaus bute Žaliakalnyje. Prisiartindamas prie Bruniaus namų sulėtinau žingsnį, norėdamas pasiklausyti ar koks Gestapo smalsuolis neseka manęs. Įsitikinęs, kad “palydos” neturiu, atsargiai sutartu ženkle pasibeldžiau į duris. Įėjęs, viduje, be buto šeimininko, jau radau susirinkusius LLKS vadovybės narius - Joną Jurkūną, Izidorių Kurklietį, Kostą Ptašinską ir Jurgį Valiulį.

Posėdį pradėjo Brunius, pranešdamas, kad šio nepaprasto posėdžio darbotvarkė esąs tik vienas punktas - kandidato parinkimas planuojamai slaptai kelionei į Švediją. Esą, Vyriausias Lietuvos Komitetas (VLK), į kurį ką tik

buvo įsijungusi ir LLKS, yra nutaręs ieškoti kelių kontaktams su laisvuoju Vakarų pasauliu ir tam tikslui siųsti savo pagrindžio atstovus į neutralią Švediją. Numatyta siųsti du VLK-o atstovus ir vieną LLKS, kurios rankose būtų kelionės vykdymas. Nesant galimybei patekti į Švediją legaliu būdu (vokiečių buvo uždrausta okupuotų kraštų gyventojams keliauti į “priešo” ar neutralius kraštus), tenka vyksti ten slaptu, nelegaliu keliu. Vienintelis toks kelias - žvejų laiveliu per Baltiją. Tačiau, turint galvoje vokiečių karinių laivų stipriai saugojamas Pabaltijo kraštų pakrantes, o taip pat ir išdavimo galimybę iš laivo savininko pusės, ta kelionė esanti susieta su gan didele rizika bei pavojumi keliautojui. Todėl iš kandidato tokiai misijai bus reikalaujamos šios kvalifikacijos: be patyrimo pagrindinėje veikloje - drąsa leistis į rizikingą kelionę,

aukštojo mokslo išsilavinimas ir svetimų kalbų mokėjimas. Po šito pranešimo tuoj perėita prie kandidato rinkimų. Buvo pasiūlytas Izidorius Kurklietis, kuris turėjo visas kvalifikacijas misijai: jis buvo pagrindžio veikėjas, baigęs aukštuosius teisės mokslus, buvęs Teisingumo viceministeris Laikinojoje Vyriausybėje ir gerai mokantis vokiečių kalbą. Jo kandidatūra visų dalyvių buvo paremta ir atrodė, kad kvalifikuotą asmenį jau turime, bet štai įvyko staigmena. Kada pats Kurklietis buvo atsiklaustas, ar jis sutiktų imtis to uždavinio, jis, gerokai susijaudinęs, pareiškė, jog šiuo metu tokios rizikingos kelionės negalys imtis dėl šeimyninių priežasčių: žmona laukianti kūdikio ir dėl to jis jaučiąs didelę atsakomybę savo šeimai. Susirinkusiųjų veiduose pasirodė nusivylimas. Greičiausia gal dėl to, kad dalyviai jau iš anksto buvo įsitikinę, jog Kurklietis numatytą

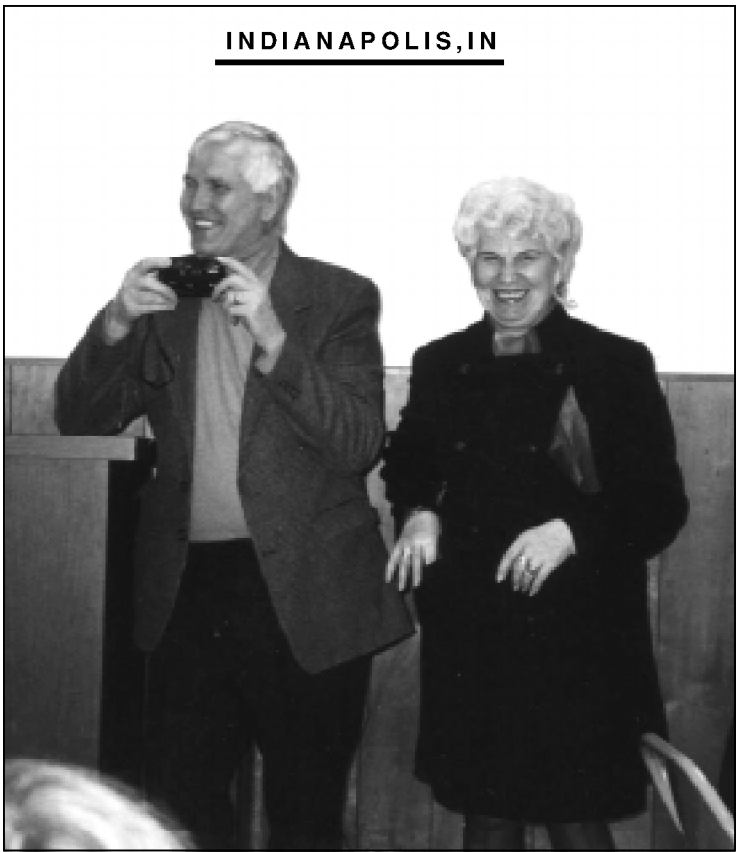
kandidatūrą priims, ir todėl jie nebuvo pasiruošę pasiūlyti kitą asmenį. Staiga kambaryje įsivyravo nejauki tylą. Tapo aišku, kad visas kandidato parinkimo reikalas atsidūrė aklavietėje. Niekas nediršo pasiūlyti naujo kandidato. Kaip tik šiuo momentu man šovė į galvą mintis: jei kito kandidato nėra, kodėl gi man pačiam nepasisiūlyti? Čia juk būtų gal vienintelė proga mano gyvenime atlikti stambesnio masto rezistencinį uždavinį. Tad čia pat apsisprendęs, aš ir pasiūliau posėdžio dalyviams savo kandidatūrą, pridėdamas prie kvalifikacijų dar ir pažintį su Švedija iš ankstyvesnių savo kelionių (1933, 1936 ir 1939 m.) į tą kraštą. Nelauktas mano pasiūlymas susirinkusius matomai nustebino, bet kartu ir nudžiugino, nes pagaliau buvo rastas kelias iš aklavietės. Kadangi mano kvalifikacijos - pakankamas patyrimas pagrindžio veikloje, aukštojo mokslo laipsnis ir svetimų kalbų mokėjimas - pilnai atitiko reikalavimus, tai kandidatūra kelionei į Švediją buvo vienbalsiai priimta ir patvirtinta. Tuo ir baigėsi šis atmintinas posėdis. Šis nenumatytas įvykis mane sujaudino ir dvasiniai

pakėlė, kad aš tiesiai bėgte bėgau iš posėdžio namo, mėginamas pilniau suvokti savo sprendimo svarbą, pasiimant šią atsakingą misiją. Juk man tenka dabar ypatinga garbė ir privilegija pasitarnauti savo tautai ir jos laisvei - padėti lietuviškam pagrindžiui atidaryti duris į Vakarus. Tuo metu dar negalėjau numatyti bei suvokti, jog su šiuo sprendimu prasidės naujas, labai rizikingas ir nuotykingas mano pagrindinės veiklos etapas, kuris radikaliai pakeis ir visą tolimesnį asmeninį gyvenimą. Nuo šiol teks keisti prioritetus: atsakyti savo profesijos - taip mano mėgiamos fizinio auklėjimo srities - ir pakeisti ją į politinę pagrindininko veiklą. Kelionės Švedijon metu aš buvau 34 metų, geros sveikatos bei fizinės kondicijos ir kupinas jaunatviškos energijos ir rezistencinio entuziazmo. Buvau susižiedavęs, bet šeimiškai dar nesusirišęs, tai galėjau leisti į kelionę galvodamas, kad vis vien, po metų kitų, atlikęs savo misiją, galėsiu grįžti jau laisvon Lietuvon. Nuo 1941 m. spalio 22 d. turėjau dvejopas pareigas: Kūno Kultūros Rūmų direktoriaus ir docento bei Fizinio auklėjimo katedros vedėjo Vilniaus ir Kauno Vytauto Didžiojo universitetuose.

(Bus daugiau)

INDIANAPOLIS, IN

Laima Užkurnienė ir Rymantas Guzulaitis patenkinti pasisėkusių renginiu.
Leo Wallery nuotr.

MES ŠVENČIAME KALĖDAS

Gražią gruodžio 7 d. popietę, į Indianapolio latvių namus rinkosi jaunos lietuvių šeimos, pagyvenusių poros ir pavieniai žmonės. Nedažni čia būna bendri renginiai.

Vasarą vienas kitas renginys Eagle Creek parke, žiemą sunku, neturint savo klubo. Tenka nuomoti patalpas pas latvius, su kuriais, daug metų gražiai bendrauja lietuviškos bendruomenės Indianapolisyje subūrėjas Rymantas Guzulaitis, puikiai kalbąs lietuviškai. Nuostabus, nenuilstantis, kiekvienam padedantis, kas ir kada besikreiptų. Tai, galima sakyti, tikras krikščionis ir žmogus didžiąją raide.

Palyginus su ankstesnių metų renginiais, jaučiasi lietuvių suaktyvėjimas, ypač jaunesnio amžiaus šeimų ir vienišų žmonių.

Rymanto Guzulaičio ir jauno, aktyvaus naujų lietuvių atstovo Mindaugo Balčiaus dėka, susiorganizavo ir savo meninės dalies atlikėjų grupelė. Didelė jų parama jaunam prezidentui Rimantui Mečkauskui ir viceprezidentei Ingai Narijauskaitei, gyvenančiai gana tolokai nuo Indianapolio. Jauna Beleckų šeima, - tikras radi-nys šiai bendruomenei. Adrija Vitkutė-Beleckienė profesionali muzikė - smuikininkė, vyras Jonas ne profesionalas, tačiau puikus dainininkas, šešiametė dukra Paulė, būsimoji smuikininkė atlikusi vieną tačiau puikų kūrinėlį smuiku. Prie jų prisidėjo jau iš Kauno su šia šeima pažįstama, ne profesionalė, dainininkė iš prigimties, Laima Užkurnienė, kuri su Jonu sudarė puikų duetą ir, akompanuojant Adrijai, atliko kalėdines giesmes: *Ateikite žmonės, Gul šiandieną, Tyli naktis* ir vieną dainą *Laimingų šventų Kalėdų* lietuvių bei anglų kalbomis.

Po muzikinės Adrijos Viktorės-Beleckienės meninės dalies įžangos, Laima Užkurnienė jausmingai perskaitė Bernardo Brazdžionio eiles “Garbės himnas” (Garbė Tau Viešpatie už amžinąjį taką). Atlikėjai susilaukė karštų plojimų ir padėkos žodžių nuo dalyvių ir organizatorių.

Po to Kalėdų Senelis, pasveikinęs visus, išdalijęs vaikučiams dovanėles, išklauses jų eilėraščių ir dainelių (o vaikučiai po skanių vaišių buvo ypač aktyvūs), pakvietė tėvelius, vaikučius ir visus dalyvius į bendrą ratelį. Akomponuojant Adrijai, visi šokome dainavome, puikiai praleidome keletą linksmų valandų. Organizatoriai pasidžiaugė sėkmingai ir turiningai praleista popiete.

Būtų smagu, kad šie atlikėjai nepaliktų mūsų bendruomenės ir toliau aktyviai ją garsintų ir mus linksmintų. Juk geras atlikėjas ir organizatorius, tai Dievo dovana bendruomenei. Laima Užkurnienė, be visų meninių programų, jau svajoja apie lietuviškas mišias naujai atvykusiems lietuviams, turintiems kalbos barjerą, bent jau per didžiąsias šventes ir ypatingomis Lietuvai šventėmis.

Palinkėkime jai sėkmės ir paramos iš senbūrių.

Nijolė Urbonavičienė - Walery

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LA ANKLAUSIAI IR KLAUSIAI
LITVŲ GYVENAMAJAM
KLAUSIAI

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLAUSE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

CLEVELAND, OH

SKAUTŲ KŪČIOS CLEVELANDE

*Gul šiandieną jau ant šieno
Atpirkėjas žmonijos,
Šiam karaliui visagaliui,
Nėr vietelės tinkamos.*

2003 m. gruodžio 14 d. vakarą snaigės lėtai krito ir visur buvo balta, balta.

Clevelando Pilėnų tunto skautai vyčiai kasmet rengia Kūčių vakarienę, sukviesdami visus - senus ir jaunus atvykti. Štai mes - nepabūgom to tingaus sniego ir nukeliavom į Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos kavinę. Vos įžengę pro duris pamatėm Kalėdų eglutę ir palubėje kabančias lempučių apšviestas girliandas. Ten buvo baltai uždengti stalai, su lėkštelėse padėtais kalėdaičiais (plotkelėmis) bei žvakutėmis.

Sveikinomės su suvažiavusiais iš toli ir arti, dalijomės praėjusių metų išpūdžiais. Atvyko šios parapijos klebonas kun. Gediminas Kijauskas, SJ, su svečiu iš Lietuvos - Lietuvos ir Latvijos Jėzuitų provincijolu kun. Aldonu Gudaičiu, SJ. Jiedu su visais pašnekėjo.

Skautai vyčiai pradėjo vakarą prie eglaitės skaitydami Kūčių skaitinius, o jauni skautukai puošė eglutę. Nuskambėjo Kūčių giesmė - “Gul šiandieną jau ant šieno...,” kurią širdyje nešioju nuo 1932 m. gruodžio mėn. Kauno skautų ir skaučių iškylos Vytauto Didžiojo ažuolyne. Ten puošėme degančiomis žvakutėmis miške augančią skaruotą eglę ir giedojome nepamirštamą giesmę. Kelias tolimas, bet mielas - o jaunystės prisiminimai vis tebeseka...

Klebonas kun. G. Kijauskas, SJ, paskaitė maldą ir pradėjo laužti kalėdaitį linkėdamas kiekvienam linksmų Kalėdų. Neatsilikome ir mes - vieni kitus sveikindami ir dalindamės kalėdaitį.

Pasienyje mūsų laukė stalas su suneštiniais Kūčių valgiais.

bus ilgesni. Prietariai sako, kad ilgas šiaudas pranašauja ilgesnį gyvenimą.

Tą vakarą susitikome Clevelando skautiškųjų Kūčių pradininką sktn. Vytautą Staškų, kuris vėl mus visus sveikino su linksmų švenčių linkėjimais.

Šias Kūčias užbaigėme susiėmę rankomis rate sugiedodami mūsų tradicinę - “Ateina naktis...”

Dėkojom rengėjams skautams vyčiams ir keliavom na-

Kun. G. Kijauskas, SJ, su svečiu kun. A. Gudaičiu, SJ, renkasi Kūčių valgius.
G. Juškėno nuotraukos

Ir ko ten nebuvo - pradėdant žuvimis, mišrainėmis ir pyragais prie vaisvandenių ir kavos.

Tarp gausybės išpūdžių užtikome svečius iš Lietuvos. Vos prieš porą dienų atvykusius Sabina ir Algį Balčiūnus, kurie čia susitiko Algio pusbrolių Vincą Apanių. O iš saulėtos Floridos atvažiavo Arvydas ir Irena Paulioniai.

Iš po staltiesių traukėme šiaudelius, žiūrėdami kieno

mo su pažadu - susitiksime vėl ateinančiais metais, tęsdami mūsų Kūčių tradiciją. Klausiau juos - kiek kėdžių sustatė prie stalų? Atsakė - 80, bet ne visos buvo užimtos... visai kaip pagal seną paprotį - toli išvykusiam ir negalinčiam į Kūčias sugrįžti šeimos nariui visada buvo paliekama vieta prie Kūčių stalo. Ir mes Clevelande laikomės to papročio.

Skautininkas **Gerardas Juškėnas**

Clevelando sk. vyčių Kūčiose dalyvavo (iš kairės) s. G. Matienė, S. Balčiūnienė, s. N. Juškėnienė, A. ir I. Paulioniai, A. Balčiūnas ir s. S. Matas.

LIETUVA IR PASAULIS

LIETUVA IRAKUI SKIRIA 100 TŪKST. LITŲ

Vilnius, sausio 7 d. (ELTA). Vyriausybė iš savo rezervo nutarė skirti 100 tūkst. litų Irako atstatymui. Humanitarinė pagalba šiai šaliai bus skirta per Krašto apsaugos ministeriją.

Užsienio reikalų ministerijai paskirta 250 tūkst. litų - 150 tūkst. litų humanitarinei pagalbai žemės drebėjimo ištiktam Iranui suteikti ir 100 tūkst. litų Gruzijai - skubioms humanitarinėms reikmėms tenkinti.

Visuomeninei organizacijai Sausio 13-osios nukentėjusiųjų draugijai skirta 8 tūkst. litų, visuomeninei organizacijai Sausio 13-ąją žuvusiųjų artimųjų bendrijai “Bičiulystė” - 4 tūkst. litų, visuomeninei organizacijai Lietuvos Nepriklausomybės gynimo sausio 13-osios brolijai - 8 tūkst. litų jų veiklos išlaidoms, susijusioms su 1991 m. sausio 13-ąją nukentėjusiais asmenimis, iš dalies padengti. Šiais metais Vyriausybės rezerve - 25 mln. litų - tiek pat, kiek buvo ir praėjusiais metais.

LATVIJA PIRMOJI OFICIALIAI PATEIKĖ KOMISARO KANDIDATŪRĄ

Briuselis, sausio 8 d. (Reuters-ELTA). Latvija pirmoji iš būsimųjų Europos Sąjungos narių pasiūlė savo atstovą Europos Komisijoje. Paskelbta, kad nuo gegužės, kai Baltijos valstybė taps ES nare, komisare taps šalies užsienio reikalų ministrė Sandra Kalnietė, praneša Reuters-ELTA.

Dešimt būsimųjų ES narių, kurių dauguma yra buvusios socialistinės šalys, turi iki sausio pabaigos paskelbti savo atstovus Europos Komisijoje - įtakingoje institucijoje, kuri siūlo ir įgyvendina ES teisės aktus.

Pasak Latvijos atstovybės prie ES, šalies premjeras Einaras Repšė Europos Komisijos pirmininkui Romano Prodi pranešė oficialiai pasiūlysiantis komisare S. Kalnietę. “R. Prodi man patvirtino, kad jis kandidatūrai pritaria, bei išreiškė savo norą greičiau su ja (S. Kalniete) susitikti ir aptarti būsimą bendradarbiavimą”, - teigė E. Repšė.

Pasak ES pareigūnų, naujieji komisarai pirmuosius šešis mėnesius neturės portfelių. Jie dirbs tol, kol spalį baigsis dabartinės Europos Komisijos kadencija (šiuo laikotarpiu komisarų padaugės iki trisdešimties), o paskui galės būti paskirti naujai kadencijai. Vėliau Europos Komisijos narių sumažės iki 25 - kiekviena valstybė narė turės po vieną komisarą.

Didžiausia būsimoji narė - Lenkija komisare gali pasiūlyti ES reikalų ministrę Danuta Huebner. Tačiau, pasak kai kurių vietinių politikų, šios kandidatūros dar gali būti atsisakyta.

Čekijos atstovais gali tapti ambasadorius prie ES Pavelas Telička, derėjęsis dėl stojimo sąlygų, bei du buvę finansų ministrai - Pavelas Mertlikas ir Iva Pilipas.

Lietuvos vyriausybės atstovas teigė, jog Vilnius komisare pasiūlys šalies finansų ministrę Dalią Grybauskaitę, nors Briuseliui apie tai dar nepranešta. Estijoje labiausiai tikėtiniu kandidatu laikomas ekspremjeras Siim Kallas.

R. Prodi aktyviai siekia, kad ES vykdomojoje institucijoje dirbtų daugiau moterų. Šiuo metu 20 narių Europos Komisijoje dirba keturios moterys.

LIETUVA JUNGSIŠ PRIE AUSTRALIJOS GRUPĖS

Vyriausybės posėdyje patvirtintas Lietuvos ir Latvijos vyriausybių susitarimas dėl skubaus pranešimo apie branduolines avarijas ir dėl pasikeitimo informacija bei bendradarbiavimo branduolinės ir radiacinės saugos srityje.

Tokių susitarimus šalims rekomenduoja pasirašyti Tarptautinės atominės energijos agentūra (TATENA), ir tai sudaro sąlygas skubiai informuoti apie įvykusią branduolinę ar radiacinę avariją, keistis duomenimis apie pradedamus statyti, eksploatuoti jau veikiančius ar uždaromus branduolinius įrenginius.

Pasak Vyriausybės spaudos tarnybos, Vyriausybė taip pat nutarė, kad Lietuvai tikslinga jungtis prie Australijos grupės.

Australijos grupė - neformalus šalių junginys, kurios konsultuojasi ir derina licencijavimą, siekdamos kontroliuoti medžiagas ir įrengimus, kurie gali būti panaudoti cheminio ir biologinio ginklo gamyboje. Šiai grupei priklauso visos Europos Sąjungos šalys ir penkios kandidatės. Siekiama sukurti efektyvią strateginių prekių eksporto, importo ir tranzito kontrolės sistemą bei apsaugoti pramonę ir mokslinį tiriamąjį potencialą nuo bet kokios veiklos, kuri galėtų prisidėti prie cheminio ar biologinio ginklo programų.

MARIJAMPOLĖS pataisos namuose atidaryta pagal Europos Sąjungos reikalavimus įrengta areštinė. Nuo šiol administraciniu areštu nubaustiems piliečiams nebereikės atlikti baudmės policijos komisariato areštinėje kartu su sulaikytaisiais. Naujosios areštinės įrengimo darbai kainavo apie 720 tūkstančių litų.

LGITIC inf.

Naujasis NATO Generalinis sekretorius Jaap de Hoop Scheffer sausio 5 dieną pradėjo dirbti vadovo pareigose. *NATO nuotr.*

LAUKIAMA EUROPOS GEOGRAFINIO CENTRO SIMBOLIO PROJEKTŲ

Lietuvos Valstybinis turizmo departamentas kartu su Lietuvos architektų sąjunga paskelbė kūrybinį konkursą Europos geografinio centro simboliui (ženklui) sukurti. EGC simbolį planuojama pastatyti iki šių metų gegužės, kai Lietuva taps Europos Sąjungos nare.

Konkurso tikslas - pažymėti Europos geografinį centrą, kurį lankytų Lietuvos ir užsienio turistai, bei įprasminti Lietuvos stojimą į Europos Sąjungą. EGC simboliu bus pažymima ne tik Lietuvos narystė ES, bet ir patvirtinama, kad Lietuva yra geografinis Europos centras, patrauklus visoms Europos šalims.

Pasak Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus Alvičio Lukoševičiaus, monumentaliu EGC simboliu bus pažymėtas unikalus Europos žemyno taškas. EGC simbolis turėtų būti įdomus ir patrauklus turistams, atitinkantis paties centro unikalumą, galėsiantis tapti ir Lietuvos turizmo simboliu. Be to, įgyvendinat ženklo statybos projektą, bus sutvarkyta EGC aplinka, privažiavimo keliai, įrengtos automobilių aikštelės, nutiesti pėsčiųjų takai ir kt.

Kadangi EGC galėtų tapti patrauklia vieta Lietuvos ir užsienio turistams, Valstybinis turizmo departamentas ir Vyriausybės informacijos apie valstybę koordinavimo komisija parengė siūlymus, kaip šį unikalų objektą pažymėti ir pristatyti Lietuvos bei užsienio turistams. Šiuo metu EGC pagrindinis projekto vykdytojas yra Vilniaus apskrities viršininko administracija, kuri taip pat koordinuoja visų suinteresuotų žinybų veiksmus plėtojant viešąją infrastruktūrą.

Paskelbtas konkursas EGC ženklui sukurti vyks iki 2004 m. sausio 20 d. Nugalėtojai bus skatinami vertingomis pinigini-

nėmis 5, 3 ir 2 tūkstančių litų premijomis. Konkurso medžiagą galima rasti Lietuvos architektų sąjungoje.

EGC istorija įdomi ir originali. Lietuvos geografs jau senokai manė EGC esant šalia Vilniaus. 1989 m. prancūzų geografs pateikė Europos geografinio centro apibrėžimą ir nustatė, kad šis centras yra į šiaurę nuo Vilniaus, šalia Purnuškių kaimo.

Prancūzijos geografijos instituto mokslininkų duomenimis, EGC koordinatės yra 54 laipsniai 54 minutės Šiaurės platumos ir 25 laipsniai 19 minučių Rytų ilgumos. Šio centro koordinatės buvo gautos tik iš naujo nustatčius Europos žemyno ribinius Šiaurės, Pietų, Rytų ir Vakarų taškus.

Atsižvelgiant į matavimo tikslumą, EGC yra netaisyklingas keturkampis, maždaug 1100 m. Šiaurės pietų kryptimi ir 800 m. Vakarų rytų kryptimi, kuriame kiekvienas taškas gali pretenduoti į Europos geografinio centro vietą.

Nustačius EGC vietą, susimąstyta apie tinkamą jo žymėjimą. 1998 m. buvo kilusi iniciatyva EGC paženklinti

krikščioniškais ženklais. Vietos katalikai ant gretimo pilkapio pastatė aukštą kryžių. Tada norėta EGC pastatyti ir didelę bažnyčią.

Pirmasis geografinio centro ženklas - akmenų mūriny su plokšte - buvo pastatytas 1991 m. geografo Rimo Krupicko iniciatyva ant kalvės ties Bernotais. Kiek vėliau skulptorius Gintaras Karosas sukūrė EGC simbolinę piramidę, kuri dabar saugoma Europos parke šalia Vilniaus.

Lietuvos geografų draugijos pastangomis, finansiškai remiant tuometinei Europos reikalų ministerijai, EGC buvo padėtas vietinis laukuose rastas akmuo, sveriantis 9 tonas. Ant akmens pritvirtinta metalinė plokštė su įrašais, kuri netrukus dingo. Nepavyko įgyvendinti ir 1997 m. Lietuvos geografų draugijos užsakymu parengtų EGC ir draustinio tvarkymo projektinių pasiūlymų.

1992 m. geografų iniciatyva buvo įteisintas 912 ha EGC kraštovaizdžio draustinis. Draustinio teritorijai priklauso Girijos ežeras, Bernotų pilakalnis, šalia esantys miškai, vietovės ir kolektyviniai sodai.

PREZIDENTAS TOLIAU RŪPINASI KVEDLINBURGO KRONIKOS EKSPONAVIMU LIETUVOJE

Vilnius, sausio 8 d. (ELTA). Prezidentas R. Paksas laišku kreipėsi į LR ambasadorių Vokietijos Federacinėje Respublikoje Vaidievių Geralavičių dėl galimybės pasiskolinti Kvedlinburgo kroniką Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimui 2009 metais. “Kvedlinburgo kronikos, kurioje pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas, ekspozicija Lietuvoje būtų ryškus jubiliejinių renginių akcentas”, - laiške ambasadoriui rašo Prezidentas.

V. Geralavičius yra vienas iš trijų lietuvių, nuo 1900 m. savo akimis mačiusių Kvedlinburgo kroniką. Iš viso šią kroniką yra matę tik 23 žmonės. Pasak jo, Kvedlinburgo kronikos originalų nėra likę. Drezdeno universiteto bibliotekoje saugoma 1563 m. kopija. Ambasadoriaus teigimu, tai puikiai išsilaikiusi nemažo formato knyga. Metraštyje rašoma, kad vyskupas Bonifacijus Brunonas su 18 palydovų, išsiruošęs į misiją krikštyti pagonių prie Baltijos jūros, 1009 metais neteko galvos prie Lietuvos ir Prūsijos sienos. Toks pirmasis Lietuvos vardo paminėjimas istorijos šaltiniuose.

Doloresa Kazragytė

APIE JERONIMO “BĖDA”

Šauniai išsivanoję kaimo pirtelėje, mudu su dėde Jeronimu susėdome prie stalo. Dviese. Agurkėliai, grybeliai, kumpelis, garuojančios bulvės ir gero ruginio “samagono” buteliukas. Smagu: ugnelė bulbena sau, spragsi malkos, lauke žvaigždės, šaltis, mėnesiena... Pasaka.

- Dėde Jeronimai, papasakokit ką nors juokinga. Nebėžinau, ką rašyti: vis liūdnos ir liūdnos istorijos. Ar jau tikrai tas gyvenimas toks nelaimingas?

- O, pupuliuk, - sako mažiu-kas, liesas, žilas, su garbana ant akies, dailiu megztiniu apsivilkęs septyniasdešimtmetis našlys Jeronimas. - Visas mano gyvenimas buvo vien linksmybės.

- Eikit! Ar gali būti?

- Gali, pupuliuk, gali. Man viskas sekėsi. Ir meilėje sekėsi, ir gyventi, ir Elena gražiai pasimirė. Atsisveikino be kentėjimų. Vaikai geri: duktė ir sūnus lanko, padeda. Mano gyvulėliai visada buvo sveiki, gražūs, derlius - visada geras. Jokių bėdų neturėjau. Gal tik tą vieną...

Jeronimas sukikena į saują, pripildo taureles ir sako:

- Tai išgeriam dar po vieną ir papasakosiu apie savo bėdą.

Maktelėjau iki dugno. Gerai nudegino. Šildo.

- Matai, pupuliuk, turėjau visą gyvenimą bėdos su tais “pūktelėjimais”...

- Su kokiais “pūktelėjimais”? - nesupratau.

- Taigi su oro pagadinimu, taip sakant... Nežinau, ar tavo laikraštis priims tokį parašymą. Matai, pupuliuk, mano viduriai kažin kokie keisti. Vis norėdavau dažnai “pūktelėti”. Nuo vaikystės. Kai su Elena pradėjom draugauti, tai jau pirmą kartą ją lydint atsitiko ta “bėda”. Einam miško keliuku. Jau ką tik lyg ir prisipažinau meilėje, ir ji kaip ir prisipažino. Pabučiauvau nezgrabnai į skruostą. Einam, tylim susijaudinę. Ir tik

“pūkt!” Na, jei tas laikraštis leis, rašyk paprastai: “pyrst”. O, žalty, kaip nelaiku! Nė nepajutau, kaip uždainavau visa gerkle himną “Lietuva, tėvyne mūsų...” Aš neturiu klausos, tik tą vieną melodiją dar šiaip taip... Elena nudavė negirdėjusi. Po kokių dešimties metų prisipažino, kad girdėjo, skaniai pasijuokėm.

- Tai čia jūsų pati didžiausia bėda gyvenime?!

- Palauk, pupuliuk, tu palauk. Buvo baisių nutikimų su ta bėda. Taigi va, kartą buvau veselėje. Vakare užsiropščiau miegoti ant šieno. Žinia, vasara: tik paklodė ir šioks toks apsiklojimas. Snaudžiu. Bet juntu - su viduriais ne kas: lyg ir “paleisti”. Taip tingu lipti. Bet reikia. Nulipau. Čia pat papupys, sodas. Prie obelikės pūktelėjau... Rašyk “pirstelėjau”, jeigu leis... Bet, pasirodo, be reikalo - tik garsas. Tuščia jo. Vėl užlipęs snaudžiu. Ir juntu, kad tave griausmas, vėl vidurius suka. Pamislįjau: et, vėl bus be reikalo lipimas. Pūktelėjau čia pat ir... Kaip apsirikau, pupuliuk, kaip apsirikau! Juntu, kad apsi... Negražu sakyti, bet juk tai jau bėda. Ką daryti? Juk juoksis visi. Kokia gėda! Visi miegai išsilakstė. Baisiai susirūpinau. Ką su ta paklode daryti? Ak, tu žalty. Keikiuos - kodėl tu, tinginio šmote, nelipai, kai prispyrė? Suėmiau paklodę su šiaudais kartu ir nulipau į kiemą. Laimė - čia pat upė. O nakties gražumas, šilta, mėnesiena. Bijau, kad tik šuo nepajustų. Pradės skalambyti, išeis šeiminkai, ką sakysiu?

Išsimaudžiau upėje, paklodę kaip mokėjau išteliuskavau. Atguliau ant drėgnos, kad lig ryto išdžiūtų. Niekas, ačiū Dievui, nesužinojo. O jei būtų sužinoję? Kai prisimenu tą naktį, kaip aš, suaugęs vyras, skalbiu drobulę mėnesienoj ir plaunuosi užpakalį... Juokis ir verk. Argi ne bėda?

KETURIŲ KAUNIEČIŲ KVARTETINĖ KŪRYBA - NAUJOJE PLOKŠTELĖJE

Kauno styginių kvartetas tęsia Kaune gyvenančių kompozitorių kūrinių plokštelių seriją “Kauno kompozitorių kvartetinė kūryba”. Ką tik išleista antroji šios serijos kompaktinė plokštelė - keturių kauniečių kompozitorių kūriniai styginių kvartetui.

Naujoje plokštelėje “Kubiliūnas. Kuprevičius. Kairaitytė. Bartulis” įrašytas Algimanto Kubiliūno styginių kvartetas Nr. 2, Giedriaus Kuprevičiaus “Vasaros naktis su Naujaliu” ir “D. K.”, Dalios Kairaitytės koncertinė pjesė styginių kvartetui “Balto žmogaus sapnas”, Vidmanto Bartulio “I like H. Berlioz” (Lointaine) styginių kvartetui ir fortepijonui.

2000 m. Kauno styginių kvartetas yra išleidęs kompozitoriaus V. Bartulio kvartetinės muzikos plokštelę “Psalmės”. Leidybos projektą remia Lietuvos kultūros ir sporto fondas ir Kauno miesto savivaldybės Kultūros skyrius.

- Tikrai bėda, - vos atguldama kvapą nuo juoko, sakau.

- O ligoninėj kaip? Ar pagalvojai? Ligoninėj visai negaliu gulėti. Juk neprašysi, kad vieną paguldytų tokį prastą žmogų. Klaus - dėl ko nori vienas? Ką atsakysiu? Dar pradės visokias žarnas kišti, tyrimus daryti. O aš žinau, kad iš prigimimo, ir gana. Kartą paguldė. Po nakties išėjau. Negalėjau išverti. Juk kaimynai užjuoks. Ir niekur negaliu būti, tik savo namuose. Savo lovoj. Niekur nevažiuoju, nesisvečiuoju.

Buvau porą kartų pas sūnų, dukrą. Tie tai žino. Tegul juokiasi. Savi. Kartą nakvojau dideliame mieste, daugiaaukščiame name su tais... patogumais. O tu, žalty! Neduok, Dieve! Visą naktį nemiegojau, pupuliuk. Sako man einant gulti: “Tu, Jeronimai, nesivaržyk, mes žinome tavo bėdą. Stipriai miegam. Va čia tualetas. Tą paspausk ir... nesivaržyk”.

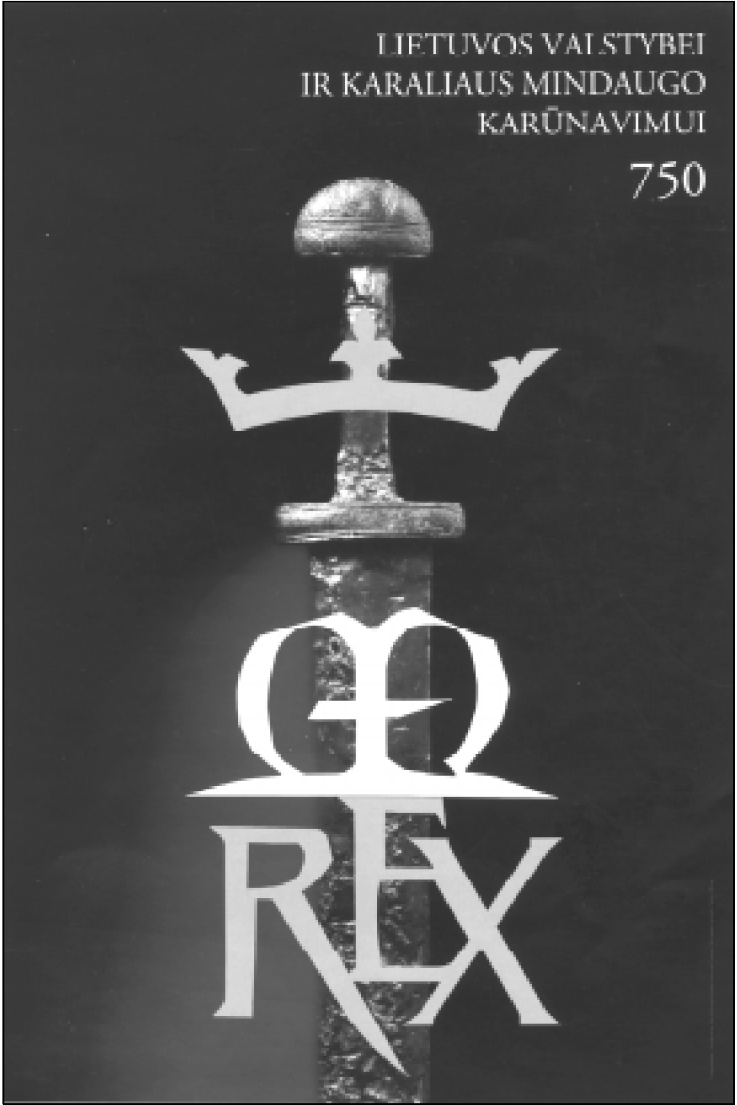
Atguliau. Girdžiu už sienos kažkas vartosi, virš lubų vaikas laksto; liftas ūžia - viskas girdėti. Už kitos sienos kažin kas mašinėle cakt! cakt! cakt! O su viduriais, žinia, jau ne kas. Kuo labiau nervinuos - tuo labiau ne kas. Einu į tą tualetą. Vamzdžiai ūžia. Pūktelėjau porą kartų, kur dingsi... Man rodėsi, kad visas namas tuoj pabus. Išpylė prakaitas. Sėlinu į savo kambarelį. Nespėjau prigulti - vėl reikalas. Ir vėl į tą tualetą. Bijau, kad nebūtų kaip ant to šieno. Mūčijausi iki ryto. Paryčiais tyliai išslinkau - į stotį. Tik palikau raštelį. Greitai į autobusą ir į savo namelius. Čia tai rojus Ar malkas kapoji, ar ari, ar pjauni... Pūkteliauk kiek nori. Laisvė!

- Na gerai, - sakau, nusišluosčiusi juoko ašaras, - o kaip Elena? Juk ne atskirai miegojot?

- O tai kaipgi, pupuliuk! Visą amžėlį kartu. Kaip priguli. Nuo pirmos nakties Elena pasakė: “Žinau tavo bėdą. Jeronimėli. Niekai. Myliu tave su visais pūktelėjimais. Kuo laisviau tu “pūkteliausi”, žinok, tuo man bus ramiau, kad viskas į sveikatą”. Ot, kokia buvo mano Elena! Nėr kitos tokios pasauly. Sakydavo: “Jeronimėli, man tavo pūktelėjimai kaip muzika. Ramina”. Ot kokia! Tik su tokia ir galėjau laimingai nugyventi. Labai laimingai, pupuliuk, labai.

Guliu po šiltom duknom šaltajame trobos gale. Girdžiu, kaip dėdė Jeronimas porą kartų pūkteli. Taip pradėjau kikenti, kad net visa tirtu, ir lova ėmė dunksėti iš linksmumo. Vėl ty-la. Grimztu į miegą tokia vaikiškai vaikiškai laiminga. Ak, gyvenime, padovanok mums dažniau juoko ir linksmy istorijų.

Būkite sveiki, brangieji, ir linksmi - kiek tik įstengiate.

Bronius Leonavičius. Plakatas. 2003

50 LIETUVOS MOKYKLŲ APDOVANOTOS MOBILIAISIAIS IT KOMPLEKTAIS

Daktaro Juozo P. Kazicko šeimos fondo skelbtame konkurse nugalėjusioms 50-čiai švietimo įstaigų skirta po du nešiojamuosius kompiuterius “Notebook Toshiba Satellite A10-603”, daugialypės terpės projektorių “Hitachi CP-S210W”, nešiojamąjį ekraną “Screen 3M TS 150”, mokomųjų kompiuterinių programų rinkinį.

Šis konkursas jau trečiasis, kurio metu dr. J. P. Kazicko šeimos fondas mokykloms suteikė svarią paramą. Ankstesniuose konkursuose mokykloms buvo dovanojami kompiuteriai, loka-laus tinklo įranga, lazeriniai spausdintuvai ir informacijos skena-vimo - nuskaitymo įrenginiai. Per pirmuosius du etapus buvo padovanota daugiau nei 800 kompiuterių, mokykloms buvo suteikta paramos už daugiau nei 2 milijonus litų. Trečiajam etapui dr. J. Kazicko šeimos fondas skyrė 600 tūkst. litų.

Programos partneriai - UAB “Omnitel”, Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos Informacinių technologijų centras. UAB “Omnitel” remia mokyklas, teikdama ryšio ir informacines pas-laugas, o Informacinių technologijų centras - programine įranga bei konsultacijomis: rengia mokytojams seminarus, supažindina su naujausiomis įsigyjamomis mokymo programomis ir t.t.

Dr. J. Kazicko šeimos fondas kitais metais numato tęsti švie-timo paramos programas, o 2005 m. pabaigoje bus renkama mokykla, mokytojų kolektyvas ir mokytojas, pateikę kokybiš-čiausius darbus ir papildomai apdovanojami prizais. Šio kon-kurso premijų fondas 20 tūkst. litų.

IŠLEISTAS MUZIKOS KALENDORIUS

Pagrindines 2004-ųjų Lietuvos ir užsienio muzikinio gyve-nimo sukaktis galima rasti Lietuvos muzikų rėmimo fondo išleis-tame muzikos kalendoriuje. Keturioliktus metus leidžiamą ka-lendorių parengė muzikologas Vaclovas Juodpusis. 144 puslapių leidinyje pateikiama per 3 tūkstančius įvairių datų, vien perso-nalijų esama per tūkstantį. Čia galima rasti daug faktų apie Lietu-vos kompozitorius ir atlikėjus, lietuvių išeivijos ir garsiuosius pasaulio muzikus, jų kūrybą. Į kalendorių įtraukti ir praėjusių metų muzikos įvykiai, premjeros. Nepamirštos ir muzikologo Sta-sio Ylos, kompozitorių Vytauto Montvilos, Antano Rekašiaus, Justino Bašinsko, birbynininko Antano Smolskaus netekty.

V. Juodpusis publikuoja ir keletą straipsnių apie žinomus lietuvių muzikus. Kalendorių pradeda publikacija apie pianistą, muzikologą ir kompozitorių Vladą Jakubėną, kurio šimtosios gimimo metinės bus minimos gegužės 15 d., o užbaigia straips-niai apie Vincą Deniušį ir Valterį Kristupą Banaitį. Taip pat pris-tatomas 2003 m. įvykęs pirmasis festivalis “Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu”.

Dr. Mildos Budrienės knygos “Lietuviai gydytojai ir mokslininkai” pristatymo metu 2002 m. rugsėjį. Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos pirmininkas dr. Arvydas Vanagūnas dėkoja dr. M. Budrienei. Centre sėdi dr. Gražina Budrys.

PASAULINEI AVIACIJAI 100 METŲ

Per ištisus šimtmečius žmonės ilgesingai stebėdavo giedrame danguje skraidančius paukščius, ir jiems pavydėdavo to sugebėjimo atsiplėsti nuo žemės. Tiesa, jau XV-e amžiuje Leonardo da Vinci teoretiskai išaiškino lėktuvo, sklandytuvo ar baliono principą, bet reikėjo laukti net XX-o amžiaus, kol žmogus parodė, kad tikrai galima skristi ir su už orą sunkesniu aparatu. Tai įvyko beveik lygiai prieš 100 metų, kai du broliai, Orville ir Wilbur Wright, abu paprasti dviračių mechanikai, pačių pastatytu motoro varomu lėktuvu pakilo į orą ir per 59 sekundes ore nuskrido 852 pėdų atstumą. Tai įvyko ant vėjuotų Š. Karolinos valstijos smėlio kopų 1903 metų gruodžio 17 dieną, ir ta diena iki šiol tradiciniai yra laikoma tikrąja aviacijos pradžia.

Tuo savo žygiu broliai Wright ne tik išpildė seną žmonių svajonę skrajoti ore, bet ir, galima sakyti, pakeitė visą pasaulį. Nepraėjo nei keli metai, kai apie tą skridimą sužinoję sėkmingai jį pakartojo ir europiečiai, daugiausiai anglai ir prancūzai. Net ir patys broliai Wright jau 1905 metais, patobulinę savo pirmąjį lėktuvą, ir pridėję prie jo riedančius dviračio ratus, nuskrido 39 km atstumą ir išsilaikė ore jau 38 minutes!

Nedaug kam yra žinomas faktas, kad tikrai pirmas motoru varomo lėktuvo skridimas buvo atliktas dar XIX-e šimt-metyje, 1896 metais, kai Samuel Langley suprojektuotas garo mašinos varomas lėktuvas nuskrido visą mylią. Deja, lėktuve žmogaus nebuvo, ir tas skrydis nebuvo pripažintas rekordu. Dar prieš tai garsaus čikagiečio inžinieriaus Octave

Aleksas Vitkus

Chanute suprojektuotas lėktuvas Indianos valstijos kopose pakilo į orą ir sėkmingai nusileido. Bet be piloto.

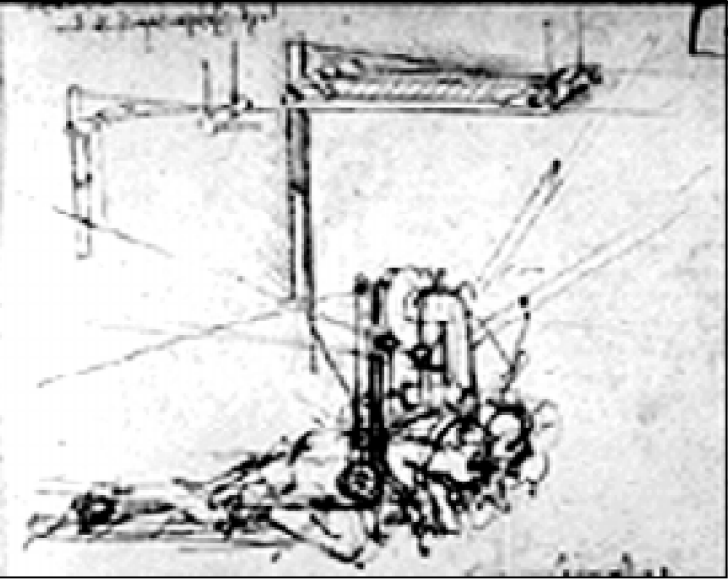
Kaip yra paradoksalu, kad garsieji broliai Wright, laikomi aviacijos tikraisiais pradininkais, kaip tik ir buvo tie, kurie stabdė aviacijos pažangą. Pasirodo, kad jie išėmė patentą, pagal kurį, jei kas statytų ką nors, kas gali skristi, pažeistų jų patentą teises! Tai trukdė garsiam Amerikos aviacijos pionieriui Glenn Curtiss žengti į priekį, bet europiečiai tos patentų bėdos neturėjo. Prancūzas Louis Bleriot jau 1909 metais perskrido per Lamanšo (English Channel) sąsiaurį.

Nepasidavė nei moterys. Štai, amerikietė Harriet Quimby 1911 metais tapo pirmąja Amerikos pilote, devynis metus pirmą kartą negu moterims buvo leista balsuoti! Deja, po metų ji tapo turbūt ir pirmąja aviacijos auka, kai staigi virš Bostono kilusi audra jos valdomą lėktuvą apvertė, ir ji užsimušė. Dar garsesne tapo amerikietė Amelia Earhart, kuri 1932 metais tapo pirmą moterimi, kuri pati viena perskrido Atlanto vandenyną. Skridama aplink pasaulį 1937 metais ji kažkaip slėpiningai prapuolė, ir jos tikro likimo niekas nežino net iki šiolei.

Lėktuvai tobulėjo kasmet, bet didžiausią pažangą aviacija padarė per I-ąjį pasaulinį karą. Trapūs žvalgybos ir artilerijos stebėjimo lėktuvai netrukus išsivystė į visai neblogus naikintuvus, kaip pvz. vokiečių Fokker D VIII. Kas savo jaunystėje nėra skaitęs apie garsiąsias lėktuvų dvikovas, kuriose ypa-

tingai pasižymėjo vokiečiai Manfred von Richthofen, žuvęs 1918 metais, ir amerikietis Eddie Rickenbacher, karą pergyvenęs gyvas, vėliau tapęs anuometinės Eastern Airlines kompanijos prezidentu.

Kalbant apie karo aviaciją norisi prisiminti ir pirmuosius žingsnius į aviaciją Lietuvoje, kurie buvo žengti jau 1919 metais. Sausio mėnesį susikūrė pirmasis aviacijos būrys, vasario pradžioje jaunieji aviatoriai įsigijo pirmą lėktuvą kaip karo su bolševikais grobį, o už kelių savaičių į Lietuvą buvo atgabenti iš Vokietijos pirkti aštuoni nauji lėktuvai, kurie sėkmingai, nors ir su nemažais

Leonardo da Vinci piešinys, kuriame matyti teoriškai sprendžiamas sraigtasparnio skridimo principas.

nuostoliais, dalyvavo Nepriklausomybės kovose.

Tuojuo I-ojo pasaulinio karo buvo labai susidomėta ir keleivių, pašto ir prekių pervežimu lėktuvais. 1919 metais prasidėjo reguliarūs keleivių skraidinimai tarp Londono ir Paryžiaus. Panašiai vystėsi keleivinės aviacijos pažanga ir Amerikoje. 1930 metais susikūrusios United Airlines bendrovės lėktuvai iš New York

KORP! NEO-LITHUANIA SUAŽIAVIMAS

Korp! Neo-Lithuania vyr. valdyba maloniai kviečia visus korporantus į suvažiavimą, kuris ruošiamas 2004 m. sausio 18 d. (sekmadienį) Pasaulio lietuvių centre, Bočių salėje, 14911 W. 127th St. Lemont, Illinois.

11:00 val. ryto Pamaldos Palaiminto Jurgio Matulaičio Misijos koplyčioje,
12:00 val. p.p. registracija ir pabendravimas,
1:00 val. p.p. pietūs - pietų kaina 20.00 dol. asmeniui ir 2:00 val. p.p. suvažiavimo atidarymas.

Apie dalyvavimą būtinai prašome pranešti iki 2004 m. sausio 14 d. kolegai Vaclovui Mažeikai tel. 847-823-3607 arba kol. Daivai Meilienei tel. 708-636-5347.

Maloniai prašome ir raginame visus korporantus-es atkreipti į tai dėmesį ir skaitlingai suvažiavime dalyvauti.

Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

nuskrisdavo į San Francisco per tuo metu neįtikėtinai trumpas 28 valandas. Atsimenu, kaip mes vaikai jau nuo 1934 metų stebėdavome kasdien pro Kauną praskrendančius mums tuomet milžiniškais (ar ne aštuonviečiai?) atrodančius Deruluft lėktuvus skraidžiusius tarp Karaliaučiaus ir Maskvos.

Tie Deruluft keleiviniai lėktuvai atrodė daug didesni negu mūsų pačių, t.y. lietuvių, gen. inž. A. Gustaičio konstruktuoti ANBO lėktuvai, ku-

skrydis iš New York, kai 1927. 5.21 jis pirmas perskrido Atlanto vandenyną ir nusileido Paryžiaus oro uoste. Kilo nepaprastas susidomėjimas aviacija visame pasaulyje. Gal tuomet ir mūsų Steponui Dariui kilo mintis į aviacijos istoriją įrašyti ir Lietuvą. Jis tai ir padarė, kai 1933 metais, kartu su Stasiu Girėnu, Lituanicos lėktuvu perskridę Atlantą, žuvo Sol-dino miestelio (tuometinėje Vokietijoje) apylinkės miške.

Taip nelaimingai baigęsis Dariaus ir Girėno žygis nenu-gąsdino jaunų Lietuvos lakūnų. Jau kitais metais maža ir tik neseniai tapusi nepriklausoma Lietuva parodė Europai, kad ir jos aviatoriai nelabai atsilieka nuo didžiųjų valstybių aviacijos pasiekimų, kai 1934 metų vasarą trys mūsų pačių Lietuvoje gaminti ANBO IV tipo lėktuvai apskrido vos ne visą Europą. Eskadrilės, vadovaujamos pulk.ltn.inž. Gustaičio, visas maršrutas siekė 10,000 km, per kurį lietuviai lakūnai pademonstravo savo aukštą profesionalumą ir lietuviškos gamybos lėktuvų patikimumą. Kaip vienas iš lakūnų nostalgikškai prisiminė savo atminimų knygoje: “Pusryčiai Budapešte, pietūs Bukarešte, vakarienė Kijeve”.

Bet po Dariaus - Girėno tragiškos nelaimės ne vien lietuviai Lietuvoje nenuleido rankų. Amerikos lietuviai tuojau pradėjo organizuoti antrąjį skridimą per Atlantą. Čikagoje gimęs lakūnas Feliksas Vaitkus 1935 metų rudenį perskrido Atlantą.

(Bus daugiau)

RENGINIŲ KALENDORIUS

VASARIO 15 d., sekmadienį, 1 v.p.p. - Nepriklausomybės šventės minėjimas Dievo Motinos parapijoje. Pagrindinė kalba - International Services Center vykdomasis direktorius Algis Rukšėnas. Meninė programa - jaunimo tautinių šokių grupė ŠVYTURYS ir etnografinis ansamblis JORĖ. Minėjamą rengia JAV LB Clevelando Apylinkės valdyba ir ALT-o Clevelando skyrius.

VASARIO 22 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos blynų priešpiečiai parapijos salėje.

KOVO 14 d. 10:30 v.r. Nepriklausomybės Kovo 11-sios šventės Mišios Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

BALANDŽIO 18 d. 11:30 v.r. Atvelykio stalas Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 9 d. 11:30 v.r. Motinos dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 31 d. 8:30v.r. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

BIRŽELIO 20 d. 11:30 Tėvų dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGSĖJO 12 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

SPALIO 9 d. 10:30 v.r. Sergančių patepimo mišios Šv. Jurgio bažnyčioje.

LAPKRIČIO 14 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

Iškeliavus amžinybėn

**A. † A.
PETRUI KLIORIUI,**

reiškiame nuoširdžią užuojautą
dukrai mokytojai ir bendradarbei
dr. ŽIVILEI VAITKIENEI ir visai šeimai.
Te šviesus jo atminimas lieka pavyzdžiu
ateinančioms kartoms.

*Šv. Kazimiero Lituanistinė Mokykla
Švyturio Jaunimo Sambūris*

Pilėnų tunto sk. vyčiai Kūčių vakarą Clevelande pradėjo skaitiniais.
G. Juškėno nuotr.

AR PREZIDENTAS ROLANDAS PAKSAS YRA RUSŲ ŽMOGUS, AR LIETUVIS PATRIOTAS?

Sekdamas spaudą kiekvienas lietuvis patriotas stebisi, kaip Rolandas Paksas galėjo būti toks naivus ir imti tokias dideles sumas rinkiminei reklamai iš ruso, kuris jam statė tokias jžūlias ir tiesiog juokingas sąlygas. Pagal *Lietuvos žinių* pranešimus, Jurijus Borisovas “Avia Baltika” sraigtasparnių taisymo ir dalių pardavimo bendrovės pirmininkas pagal sutartį įsipareigojęs Pakso rinkimų kompanijai paremti 1,105,000 dol. suma. Oficialiai skelbiama, kad Borisovas Pakso yra paaukojęs 1,200,000 litų. Sutartis tarp Pakso ir Borisovo buvo sudaryta 2000 m. birželio mėn. Pagal tą patį pranešimą sutarty minima, kad Borisovas yra išmokėjęs Pakso grynais pinigais 2,500,000 dol. Toliau sutarty išminėta, jei Paksas laimėtų rinkimus, turėtų įvykdyti šias sąlygas: 1. paskirti Borisovą savo patarėju, 2. pakoreguoti teisės aktus, kad sudarytų geresnes sąlygas Borisovui prekiauti strateginėmis medžiagomis, 3. sukurti palankų Borisovo ir jo bendrovės įvaizdį, 4. sunaikinti “Avia Baltikos” konkurentą “Helisotą” ir 5. išpirkti “Avia Baltikos” skraidymo mokyklą. Tas sąlygas išpildžius Pakso būtų dovanota 1,135,000 dol. Toliau Borisovas sutarty stato sekančias sąlygas: suteikti jam generolo laipsnį ir paskirti penkis pirmojo-penktos laipsnių ordinus. Ar Paksas po ta sutartimi pasirašė ar ne, ne tiek svarbu, bet aišku, jei jis paėmė pinigus, tos sąlygos jam buvo padiktotos.

Kaip matome iš pranešimo, Borisovas skyrė Pakso 2,500,000 dol. Be to, Borisovas buvo labai dosnus daugeliui Lietuvos kultūrinių ir labdaros organizacijų. Ar jis galėjo tokias sumas skirti vien tik iš savo sraigtasparnių taisymo bendrovės?

Dabar kyla klausimas, ar Paksas buvo toks karjeristas ir siekė Prezidentūros bet kokia kaina ir toks naivus, kad nebūtų numatęs Borisovo šantažo. Juk jis nemanė tų sąlygų pildyti. Išvada: jis priėmė visas sąlygas tylomis, kad atskleistų visas rusų machinacijas, kaip jie vartodami seną bolševikišką metodą kišasi į kitų valstybių reikalus.

Kad Paksas nėra toks garbėtroška ir naivus ir nesiekia valdžios bet kokia kaina, parodo jo elgesys ryšium su Williams kompanija. Jis numatė kokias machinacijas toji kompanija ruošė Lietuvai. Kadangi Seimo dauguma ir Prezidentas V. Adamkus palaikė Williams, jis pasitraukė iš premjero posto. Panašiai jis pasielgė ir su mero postu. Faktas, kad nė

vieno Borisovo reikalavimo Paksas neišpildė, rodo, kad tą sutartį jis neva aprobavo tik tam, kad atskleistų rusų politiką.

Kadangi pagal Liberalų demokratų partijos vadovą Valentiną Mazuronį Borisovo pinkles atidengė pats Prezidentas R. Paksas, rodo, kad mano teigimas gali būti teisingas. Apie minimą Borisovo - Pakso sutartį galėjo iš anksto žinoti premjeras Algirdas Brazauskas, kuris nesiskubina Pakso kaltinti. Panašiai laikosi ir Generalinis prokuroras Antanas Klimavičius ir Aukščiausio teismo pirmininkas.

Skandalą atidengė pats Prezidentas tuoj po Alg. Brazausko grįžimo iš Maskvos. Mato mai Maskvoj buvo pareikalauta atleisti Vidaus saugumo departamento vadovą Mečislovą Laurinkų. Toks pat spaudimas buvo padarytas ir Borisovo Pakso. Tai būtų pakartojimas Maskvos politikos, kai 1940 m. birželio 7 d. Molotovs pareikalavo atleisti Vidaus reikalų ministrą gen. Kazį Skučą ir Valstybės saugumo departamento direktorių Augustiną Povilaitį. Vietoj atleisti Laurinkų, Paksas atidengė tą skandalą viešai.

Kaip žiniasklaida skelbia, Amerikos saugumas daugiau žino apie šį skandalą kaip Lietuvos saugumas. Galima prielasti, kad apie šią sutartį Amerikos saugumą yra painformavęs pats Paksas. Reikia manyti, kad apie tai Paksas yra painformavęs ir NATO Generalinį sekretorių George Robertson.

Prezidentas Paksas bendradarbiaudamas su Borisovu galėjo nujausti ir apie Rusijos specialių tarnybų planą “Strekoza”, kuris buvo rastas per kratą Borisovo namuose. Plane svarstoma, kaip sukompromituoti ministerį pirmininką Algirdą Brazauską ir valdančią daugumą, kad Seimo rinkimus laimėtų rusų proteguojama Pakso Liberalų demokratų partija.

Aišku, kad savo planą, kaip išaiškinti Rusijos politinius trūkumus Paksas papasakos atvykęs į Ameriką Prezidentui George Bush’ui.

Reikia manyti, kad Paksas turi įrodymų, kad jis priėmė iš Borisovo pinigus tik tam, kad įrodytų klatingą rusų valdžios ir jos kraštutinių nacionalistų veiklą. Jei jis tai galės įrodyti Seimo laikinajai tyrimo komisijai, jis turėtų būti pripažintas drąsiu kovotoju. Kokius pažeminimus jis dabar turi pernešti dėl kaltinimų santykiavimu su mafija. Jei mano išvedžiojimai pasirodytų teisingi, būtų pats laikas rehabilituoti Prezidentą Rolandą Paksą.

DIRVAI AUKOJO

Vyro V.Gedgaudo atminimui .. 100
E.Briedienė, Hinsdale, IL 100
V.Kniburys, Albion, MI 70
J.Šimonis, Santa Barbara, CA .. 60
A.Bimbiris, Desert H.S.,CA ... 60
A.Januška, Milton, MA 60
L.Stokas, Los Angeles, CA 40
V.Mažeika, Park Ridge, IL ... 37
M.Gureckas, Pls Vrds E., CA .. 37
R.Vaicaitis, Lido B., NY 30
D.Bulgaris, New York, NY 25
J.Variakojis, Chicago, IL 25
W.Kazlauskas, Waterbury, CT 20
L.Pascazio, Jamaica, NY 20
E.Trečiokas, Riviera B.,FL 20
Detroito BALFo 76-to per
V.Staškus, Redford, MI 20
J.Zdanys, Centerville, MA 20
A.Reventas, Houston, TX 20
A.Barulis, Brockton, MA 20
R.Sakienė, Glendale, CA 22
J.Kijauskas, Mentor, OH 15
J.Pečiūrienė, Ann Arbor, MI .. 15
P.Matas, Mentor, OH 10
V.Rugienius, Livonia, MI 10
B.Mikalauskas, Seminole, FL 10
A.Valaitis, Eastlake, OH 10
J.Kazlauskas, Brecksville, OH 10
I.Jansonas, Osterville, MA 10
V.Gelažius, St. Pete. B. FL 10
V.Petukauskas, Berea, OH 10
M.Priockis, Warrington, PA .. 10
A.Sandargas, Clermont, FL ... 10
P.Staniškis, Baltimore, MD ... 10
M.Gudauskas, Phila., PA 10
A.Kižys, Euclid, OH 10
G.Mickevičius, Mashpee, MA 10
I.Navickas, Lemont, IL 10
V.Muliolis, Moon Twp., PA .. 10
A.Stasaitis, Redford, MI 10
K.Brūožis, Cleveland, OH 10
J.Cukuras, Chicago, IL 10
W.Diel, Wickliffe, OH 10
P.Dovydaitis, Los Angeles, CA 10
G.Janusonis, Rochester, NY .. 10
J.Nasvytis, Cleveland, OH 10
V.Shimkus, Dalton, PA 10
L.Raslavičius, Elk Grove IL .. 10
G.Vladas, Sun City, CA 10
B.Raymond, Euclid, OH 10
J.Balsys, Lake S., Lakeline, OH 10
K.Pažemėnas, Rancho P., CA .. 10
M.Renkus, Pacific P., CA ... 10
A.Acus, St. Pete. B., FL 5
V.Drabisius, Clev., OH 5
O.Vaskas, Willoughby, OH 5
O.Paulius, Lemont, IL 5
J.Garla, Juno, Beach, FL 5
A.Vasis, Cleveland, OH 5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

Jei būtų rinkimus laimėjęs Valdas Adamkus, vargu ar jis būtų radęs būdus, kaip išaiškinti Rusijos klatingą politiką, o vienokiu ar kitokiu būdu Rusija būtų siekus sutrukdyti Lietuvos įstojimą į NATO ir Europos Sąjungą.

Dr. Petras I. Jokubka,
St. Pete, FL, 2003.12.25

